

Σπορά Γνώσης Καρποί Οργής

*Μια οικολογική, κοινωνική και πολιτική ανάλυση
για την τεράστια πυρκαγιά στη Βόρεια Εύβοια το 2021
από μία αναρχική σκοπιά.*

κείμενο: **Δίσεκτοι Καιροί**

2022

Email επικοινωνίας:
distance@riseup.net

Την ψηφιακή μορφή της μπροσούρας μπορείτε να τη βρείτε και στην ιστοσελίδα:

<https://landandfreedom.gr>

Η μπροσούρα διατίθεται με ελεύθερη συνεισφορά.

Μπορείτε να την ανατυπώσετε και να την διαμοιράσετε ελεύθερα.

Περιεχόμενα

Τα οικολογικά χαρακτηριστικά του απανθρακωμένου δάσους	4
Αναδασώσεις	7
Το χρονικό της πυρκαγιάς	12
Πολιτικά επακόλουθα	22
Πράκτορες και παρακρατικοί.....	31
Πυρκαγιές, κεφάλαιο και κράτος	36
Η κοινωνία και οι άνθρωποι.....	42
Να μην κάτσουμε με σταυρωμένα χέρια.....	48

Το μεγαλύτερο μέρος της μπροσούρας αποτελείται από το σώμα της εισήγησης που έγινε σε εκδηλώσεις για την Πυρκαγιά στην Β. Εύβοια στις Καταλήψεις της Λέλας Καραγιάννη και του Ευαγγελισμού. Θα ήθελα επομένως να ευχαριστήσω τις Καταλήψεις για την φιλοξενία της εκδήλωσης όπως επίσης και τις αναρχικές εφημερίδες «Γη και Ελευθερία» και «Απατρεις» για την καλή συνεργασία.

Και φυσικά ευχαριστώ όλες τις συντρόφισσες και τους συντρόφους για το συνεχές τους ενδιαφέρον και τις προσπάθειες έμπρακτης αλληλεγγύης κατά τη διάρκεια και μετά το πέρας της μεγάλης πυρκαγιάς.

Βόρεια Εύβοια

Ένας χρόνος μετά

την μεγαλύτερη πυρκαγιά
στην ιστορία του ελληνικού κράτους

Εκδήλωση - Συζήτηση
Ενημερώσεις και πολιτικός σχολιασμός
με σύντροφο που ήταν παρών στα γεγονότα

Τετάρτη 26-10-2022 στις 20:00
στην Κατάληψη Λέλας Καραγιάννη 37

Ανοιχτή Συνέλευση
της Κατάληψης Λέλας Καραγιάννη 37

ΑΠΑΤΡΕΙΣ

εφημερίδα δρόμου

Εκδήλωση - Συζήτηση για την μεγάλη πυρκαγιά στην Βόρεια Εύβοια.

Η πυρκαγιά τον Αύγουστο του 2021 ήταν η μεγαλύτερη πυρκαγιά στην ιστορία του ελληνικού κράτους. Ενάντια στις καταστροφικές κρατικές διαταγές η κοινωνία προσπάθησε αυθόρμητα να αυτοοργανωθεί. Μετά από μία χρονολογική αφήγηση των γεγονότων και των κινηματικών διεργασιών θα υπάρξει ενημέρωση για την τωρινή κατάσταση.

Σάββατο 18/6, 20.30 στην Κατάληψη Ευαγγελισμού

«Η πυρκαγιά στην Β. Εύβοια είναι το μεγαλύτερο περιβαλλοντικό και πολιτικό έγκλημα που έχει δει ο τόπος. Χιλιάδες στρέμματα δάσους κήκαν, αμέτρητα ζώα και εκατοντάδες σπίτια. Εκκενώθηκαν δεκάδες χωριά ενώ ορισμένα εξ αυτών κήκαν. Η αδυναμία του προοσβεστικού σώματος να ανταπεξέλθει και ειδικά η έλλειψη εναέριων μέσων επέτρεψαν στην πυρκαγιά να πάρει τόσο μεγάλη έκταση. Για τέσσερις ολόκληρες ημέρες η Βόρεια Εύβοια καίγεται και η κυβέρνηση μαζί με τους μεγαλοαστούς κάθονται, βλέπουν τη φωτιά και τρώνε πασατέμπο. Τώρα πλέον η κατάσταση έχει ξεφύγει εντελώς, απλά καθόμαστε και κοιτάμε τα πύρινα μέτωπα να έρχονται κατά πάνω μας καίγοντας τα πάντα στο δρόμο τους μέχρι να καταλήξουν στις παραλίες και να σβήσουν από μόνα τους.»

- Αναρχικοί από την Εύβοια, 6 Αυγούστου 2021

Και η πυρκαγιά συνέχισε να κατακαίει τα πάντα στο διάβα της για συνολικά δέκα ημέρες με τις τελευταίες εστίες να σβήνουν στις 12 Αυγούστου 2021. Πολλές μεγάλες αλλαγές συνέβησαν αυτές τις δέκα ημέρες στην Βόρεια Εύβοια, με μία από τις σημαντικότερες να είναι η σκληρή συνειδητοποίηση εκ μέρους των υπηκόων ότι το κράτος δεν δίνει για την πάρτη τους ούτε μια δεκάρα τσακιστή. Από παλιά το ανέφεραν με παράπονο ότι είναι «πολίτες δεύτερης κατηγορίας» και συνεχώς κλαίγονταν για το ότι το κράτος αδιαφορούσε για τις ανάγκες και τα αιτήματά τους. Πίστευαν όμως βαθειά σε αυτό. Τώρα πια έγινε ξεκάθαρο σε όλους, ανεξάρτητα από τις ιδεολογίες ή τους πολιτικούς χρωματισμούς τους, ότι το κράτος δε θα δισταζε να τους θυσιάσει μέσα σε μία νύχτα αντί πινακίου φακής. Η προοσβεστική είχε «εντολή μη παρέμβασης» και ασχολήθηκε με την αντιμετώπιση της πυρκαγιάς μόνο όταν αυτή έκαψε τα πάντα, παραδίδοντας όλα τα χωριά, και φυσικά τα δάση, στο έλεος της πύρινης μανίας.

Η πυρκαγιά του 2021 δεν είναι μόνο η μεγαλύτερη πυρκαγιά που έχει συμβεί ποτέ στην περιοχή αλλά αποτελεί την μεγαλύτερη πυρκαγιά της σύγχρονης ελληνικής ιστορίας. Συνολικά απανθρακώθηκαν 520.000 στρέμματα δάσους και καλλιεργειών καθώς και εκατοντάδες σπίτια. Τα τοπικά οικοσυστήματα υποβαθμίστηκαν κατακόρυφα, εκατομμύρια ζώα και φυτά βρήκαν τραγικό θάνατο, εκατοντάδες φτωχοί άνθρωποι έχασαν τις δουλειές τους και βυθίστηκαν ακόμη πιο βαθειά στην οικονομική ανέχεια.

Η Βόρεια Εύβοια δεν θα είναι ποτέ ξανά η ίδια.

Τα οικολογικά χαρακτηριστικά του απανθρακωμένου δάσους

Η προηγούμενη πολύ μεγάλη πυρκαγιά στην Β. Εύβοια είχε γίνει στην ίδια ακριβώς περιοχή το 1977 και είχε εξελιχθεί με τον ίδιο ακριβώς τρόπο, άρχισε δυτικά από τον Ευβοϊκό, πέρασε πάνω από το βουνό καιγοντας τα πευκοδάση και κατέληξε να σβήσει στο Αιγαίο απανθρακώνοντας 280.000 στρέμματα. Η πυρκαγιά του 2021 ακολούθησε την ίδια πορεία καιγοντας τα ίδια δάση και κατευθύνθηκε και προς τα βόρεια σβήνοντας στην ουσία από μόνη της στις βορειότερες παραλίες.

Τα οικοσυστήματα που κήκαν ήταν στην μεγάλη τους πλειοψηφία πευκοδάση χαλέπιας πεύκης (*Pinus halepensis*), το περισσότερο κοινό είδος πεύκου δηλαδή με το οποίο είμαστε και περισσότερο εξοικειωμένοι καθώς είναι ένα από τα πιο συχνά είδη δέντρου στο αστικό πράσινο. Η χαλέπια πεύκη είναι ένα μεσογειακό είδος πεύκου που βρισκόταν αυτοφυές στην περιοχή του Ελλαδικού χώρου. Είναι ένα είδος ανθρωπόφιλο, εξαιρετικά προσαρμοσμένο στη φωτιά κι έντονα ανταγωνιστικό προς τα άλλα είδη φυτών του ελλαδικού χώρου. Τα ενιαία πευκοδάση σαν κι αυτό της Εύβοιας χαρακτηρίζονται από πολύ χαμηλή βιοποικιλότητα σε σχέση με τα άλλα είδη δασών.

Ένα βασικό κομμάτι για την κατανόηση της οικολογίας είναι η εμπέδωση ότι αποτελεί μία δυναμική και συνεχώς μεταβαλλόμενη διαδικασία η οποία όμως συμβαίνει σε χρόνους πολύ μεγαλύτερους από την διάρκεια της ανθρώπινης ζωής. Γι αυτόν το λόγο οι αλλαγές δεν είναι εύκολο να γίνουν αντιληπτές βιωματικά από τον άνθρωπο. Τα οικοσυστήματα που συναντάμε σήμερα στον ελλαδικό χώρο δεν ήταν πάντα τα ίδια και δεν είχαν την ίδια μορφή και σύσταση. Με το πέρασμα των χρόνων αλλάζουν και τα περισσότερο προσαρμοσμένα είδη ανταγωνίζονται και συχνά εκτοπίζουν τα λιγότερο προσαρμοσμένα. Μέχρι και πριν από ορισμένες εκατοντάδες έως χιλιάδες χρόνια (δηλαδή με βάση τον εξελικτικό χρόνο, μέχρι χθες) στα οικοσυστήματα του ελλαδικού χώρου τα επικρατέστερα δέντρα στα δάση ήταν οι βελανιδιές και άλλα πλατύφυλλα σε αντίθεση με τα πευκοδάση που είχαν μία πολύ πιο περιορισμένη κατανομή.

Τα πεύκα φέρουν ορισμένα βιολογικά χαρακτηριστικά που τα βοηθούν να ανταγωνίζονται τα άλλα είδη φυτών. Τα φύλλα τους, οι πευκοβελόνες, είναι εξαιρετικά δύσπεπτες με αποτέλεσμα να μην καταναλώνονται από τα ζώα και να δημιουργούν στο έδαφος μια παχιά φυλλοστρωμένη που λειτουργεί ανασταλτικά για την εκβλάστηση άλλων φυτικών ειδών. Επίσης οι καρποί τους, τα κουκουνάρια, δεν μπορούν να καταναλωθούν από τα περισσότερα ζώα με αποτέλεσμα τα πευκοδάση να μην παρέχουν επαρκή τροφή για την επιβίωση κι

άλλων οργανισμών. Η συνέπεια είναι τα ενιαία πευκοδάση να φιλοξενούν εντέλει πολύ μικρούς αριθμούς από άλλα είδη φυτών και ζώων και η βιοποικιλότητά τους να είναι εξαιρετικά χαμηλή. Μία περιοχή που καλύπτεται ολοκληρωτικά από ενιαία πευκοδάση είναι στην πραγματικότητα μία οικολογικά «φτωχή» περιοχή.

Σε περιβάλλοντα που δεν διαταράσσονται συνεχώς, τα πεύκα είναι λιγότερο ανταγωνιστικά από τα πλατύφυλλα και γι αυτό στην αρχέγονη μορφή του ελλαδικού χώρου τα πλατύφυλλα επικρατούσαν των πευκοδασών και η ευρύτερη περιοχή είχε πολύ υψηλότερη βιοποικιλότητα. Όσο όμως οι παρεμβάσεις του ανθρώπου γίνονταν εντονότερες και οι πυρκαγιές συχνότερες τόσο τα πεύκα ευνοούνταν. Τα πεύκα χρησιμοποιούν τη φωτιά για να ανταγωνιστούν τα υπόλοιπα είδη και να τα εκτοπίσουν. Η παχιά φυλλοστρωμή που συσσωρεύεται στο έδαφος αποτελεί ένα εξαιρετικά εύφλεκτο υλικό στο οποίο μπορεί πολύ εύκολα να εξαπλωθεί η έρπουσα φωτιά. Η ρητίνη είναι κι αυτή εξαιρετικά εύφλεκτη με αποτέλεσμα να καθιστά το ξύλο του πεύκου εύφλεκτο και στάζοντας στον κορμό να δημιουργεί έναν πύρινο διάδρομο που βοηθάει την έρπουσα φωτιά να σκαρφαλώσει στο δέντρο. Αφού αναφλεγεί ολόκληρο το δέντρο η μετάδοση της φωτιάς στα γειτονικά δέντρα είναι εξαιρετικά πιο εύκολη λόγω του μεγάλου ύψους της φωτιάς αλλά κι επειδή τα κουκουνάρια από την θερμοκρασία σκάνε, διασπείροντας στην τριγύρω περιοχή τόσο την φωτιά όσο και τα σπόρια τους. Αφού το δάσος καεί, απανθρακώνοντας όχι μόνο τα πεύκα αλλά και όλα τα υπόλοιπα φυτικά είδη, τα σπόρια του πεύκου βλαστάνουν αμέσως και ταυτόχρονα διότι είναι πυροεπαγόμενα, ενεργοποιούνται δηλαδή από τη φωτιά. Με αυτόν τον τρόπο εκατοντάδες νέα πευκάκια φύονται γρήγορα στην περιοχή και συνθέτουν ένα νέο πευκοδάσος που έχει εκτοπίσει όλους τους ανταγωνιστές του. Σίγουρα βέβαια θα υπάρξουν και περιοχές που τα δάση δεν θα ανακάμψουν και θα ερημοποιηθούν.

Οι φωτιές στα μεσογειακά οικοσυστήματα ήταν κάτι που συχνά συνέβαινε και γι αυτό όλα σχεδόν τα μεσογειακά φυτά έχουν αναπτύξει μηχανισμούς για να τις αντιμετωπίσουν. Δέντρα όπως οι ελιές έχουν τη δυνατότητα να εκβλαστάνουν από τη ρίζα άμα καούν, άλλα όπως τα κυπαρίσσια είναι σχετικά πυρανθεκτικά, ενώ άλλα όπως οι βελανιδιές συνδυάζουν και τα δύο αυτά χαρακτηριστικά. Τα πεύκα ωστόσο χρησιμοποίησαν εξελικτικά την αντίστροφη στρατηγική και αντί να αναπτύξουν πυρανθεκτικές προσαρμογές έγιναν εξαιρετικά εύφλεκτα έτσι ώστε να χρησιμοποιούν τη φωτιά για να διευρύνουν την κατανομή τους.

Επομένως, η μακροχρόνια παρουσία του ανθρώπου στη Μεσόγειο και η συνεχής παρέμβασή του στο περιβάλλον ήδη από τα αρχαία χρόνια κατέληξε να τα ευνοήσει έναντι των υπόλοιπων δένδρων. Η φράση «*με τη φωτιά και το τσεκούρι*»

δεν έχει βγει τυχαία: οι άνθρωποι χρησιμοποιούσαν την φωτιά σε κάθε πόλεμο για να καταστρέψουν τις σοδιές και να παγιδεύσουν τους κατοίκους στα χωριά τους, οι Ρωμαίοι έκαιγαν τα δάση για να καταστείλουν τις εξεγέρσεις και περίφημη είναι η στρατηγική της «καμένης γης» που χρησιμοποιούσε ο Κολοκοτρώνης. Η κατάσταση τις τελευταίες δεκαετίες μάλιστα έχει επιδεινωθεί, καθώς οι συνεχείς εμπρησμοί των δασών διαμορφώνουν ένα περιβάλλον συνεχών διαταραχών που είναι ευνοϊκό μόνο για τα πευκοδάση, καθιστώντας όλους τους άλλους τύπους δασών υπολειμματικούς. Τα μεγάλα ενιαία πευκοδάση που προκύπτουν από τις πυρκαγιές διαμορφώνουν ένα ενδιάστημα που είναι και πάλι πολύ πιθανό να ξανακαεί μετά από λίγες δεκαετίες.

Αναδασώσεις

Λαμβάνοντας επομένως την οικολογία των πεύκων ως ένα δεδομένο, δομείται στον κύκλο των επιστημόνων οικολόγων μία συζήτηση γύρω από το αν πρέπει να γίνονται αναδασώσεις ή όχι. Το δίλημμα αυτό είναι παλιό και δεν αγγίζει μόνο τη συγκεκριμένη περίπτωση της πυρκαγιάς στην Β. Εύβοια αλλά αποτελεί ένα θέμα που συνεχώς ανακυκλώνεται κάθε χρόνο, καθώς οι πυρκαγιές στην Ελλάδα αποτελούν ένα φαινόμενο που συνεχώς επαναλαμβάνεται. Από την μία πλευρά τοποθετείται μία μερίδα οικολόγων που είναι ενάντια στις αναδασώσεις και οι οποίοι συχνά ανήκουν στη δεξιά, κι από την άλλη πλευρά τοποθετούνται άλλοι οικολόγοι ποικίλων πολιτικών τάσεων. Το αφήγημα αυτών που είναι ενάντια στις αναδασώσεις στηρίζεται σε μία λογική μη παρέμβασης του ανθρώπου στο περιβάλλον. Τα πευκοδάση, λένε, είναι από μόνα τους προσαρμοσμένα στη φωτιά (που είναι αλήθεια) κι επομένως δε χρειάζεται να κάνουμε τίποτα για να αποκαταστήσουμε τις καμένες εκτάσεις. Αρκεί να αφήσουμε το δάσος όπως είναι για να αναγεννηθεί από μόνο του. Υπάρχουν εξάλλου και πολλές περιπτώσεις όπου οι προσπάθειες αποκατάστασης του φυσικού περιβάλλοντος ήταν εξαιρετικά αποτυχημένες και οδήγησαν στη δημιουργία μεγαλύτερων προβλημάτων από αυτά που επιδίωκαν να επιλύσουν (κάτι το οποίο είναι επίσης αλήθεια). Έτσι λοιπόν, παραθέτοντας αποσπασματικά ορισμένες αλήθειες βαφτίζουν ως «παρέμβαση» του ανθρώπου μόνο την κοστοβόρα αναδάσωση παραβλέποντας το γεγονός ότι ιστορικά τα δάση του ελλαδικού χώρου δέχονταν συνεχώς ανθρωπογενείς παρεμβάσεις και η μορφή που εμφανίζουν σήμερα είναι το αποτέλεσμα αυτών. Με αυτό τον τρόπο κάνουν μία πολύ βολική πάσα στο κράτος το οποίο δεν χρειάζεται να ξοδέψει ούτε ένα ευρώ για την αποκατάσταση του δάσους, περιορίζοντας τις ευθύνες του μόνο στη δημιουργία αντιπλημμυρικών έργων. Η συγκεκριμένη τάση προφανώς και χαίρει της εύνοιας του υπουργείου και είναι αυτή που κυρίως ακολουθείται. Αν μόνο για την καμένη έκταση των 520.000 στρεμμάτων της Β. Εύβοιας επιλεγόταν να γίνει αναδάσωση, τότε το κόστος για τη δημιουργία επαρκώς μεγάλων φυτώριων, για τη δειροφυτεύση, τη λίπανση και το πότισμα θα ήταν τεράστιο. Η συγκεκριμένη τάση μάλιστα αναπαράγεται και ενδοκινηματικά από άτομα τα οποία υιοθετούν άκριτα την αφήγηση των δεξιών οικολόγων. Ενδεικτικά να αναφερθεί ότι για την αναδάσωση των 326.000 στρεμμάτων από τα 520.000 που κάηκαν (εξαιρουμένων δηλαδή των καλλιεργειών, κλπ) με 160 φυτά ανά στρέμμα, το κόστος σύμφωνα με το δασαρχείο ανέρχεται σε 1.010.885.200 €.

Στον αντίποδα, υπάρχει και μία πολιτικά ανομοιογενής τάση οικολόγων που υποστηρίζει τις αναδασώσεις σε ένα τουλάχιστον μέρος των καμένων

εκτάσεων. Οι θέσεις τους συνοπτικά είναι ότι αποτελεί ειρωνεία να υποστηρίζουμε ότι δεν θέλουμε ανθρωπογενείς παρεμβάσεις στα δάση μέσω των αναδασώσεων όταν παρεμβαίνουμε συνεχώς με τόσους άλλους τρόπους, πόσο μάλλον όταν μιλάμε για πευκοδάση τα οποία απέκτησαν τόσο ευρεία κατανομή ακριβώς λόγω των παρεμβάσεων του ανθρώπου μέσω των πυρκαγιών. Πρέπει επομένως να γίνουν αναδασώσεις, αφού προηγηθούν μελέτες για το τι είδη αυτοφυών δένδρων θα φυτευτούν σύμφωνα με τα κλιματικά και οικολογικά τους χαρακτηριστικά, και να δημιουργηθούν ζώνες από πυρανθεκτικά είδη οι οποίες θα είναι περιμετρικά των χωριών και κατά μήκος των αντιπυρικών ζωνών έτσι ώστε στην επόμενη πυρκαγιά οι απώλειες να είναι όσο το δυνατόν μικρότερες. Οι πυρανθεκτικές αυτές περιοχές θα λειτουργήσουν και σαν καταφύγια για τα ζώα στην επόμενη πυρκαγιά αλλά και θα συμβάλλουν στην ταχύτερη αναγέννηση του δάσους.

Το πευκοδάσος της Β. Εύβοιας που κάηκε ήταν δυστυχώς από πριν αρκετά υποβαθμισμένο από οικολογικής άποψης και με χαμηλή βιοποικιλότητα. Με αυτή την πυρκαγιά βέβαια όχι μόνο υποβαθμίστηκε περαιτέρω αλλά υποβαθμίστηκαν και όλα τα άλλα οικοσυστήματα που βρίσκονταν συνοριακά.

**ΥΠΟΜΝΗΜΑ
LEGEND**

	Ελάτη Fir		Όξυς Beech
	Έρυθρέλατη Spruce		Όξυς Oak
	Πεύκη μαύρη Black pine		Καστανιά Chestnut
	Πεύκη δασική ή λευκόδερμος Scotch or Whitebark pine		Λύκη Poplar
	Πεύκη χαλέπιας Aleppo pine		Παραποτάμια βλάστηση River side vegetation
	Πεύκη τραχεία ή Κουκουναριά Bruttia or Pineas pine		Λοιπά φυλλοβόλα πλατύφυλλα Other deciduous broadleaved specie
	Ξενικά Κωνοφόρα Exotic conifers		Άειφύλλα πλατύφυλλα Evergreen broadleaved species
	Λοιπά Κωνοφόρα Other conifers		Βοσκότοποι Grazing land
	Δάση Forests		
	Μερικώς δασοσκεπείς εκτάσεις Partially forested land		

Χάρτης της χλωρίδας της Β. Εύβοιας.

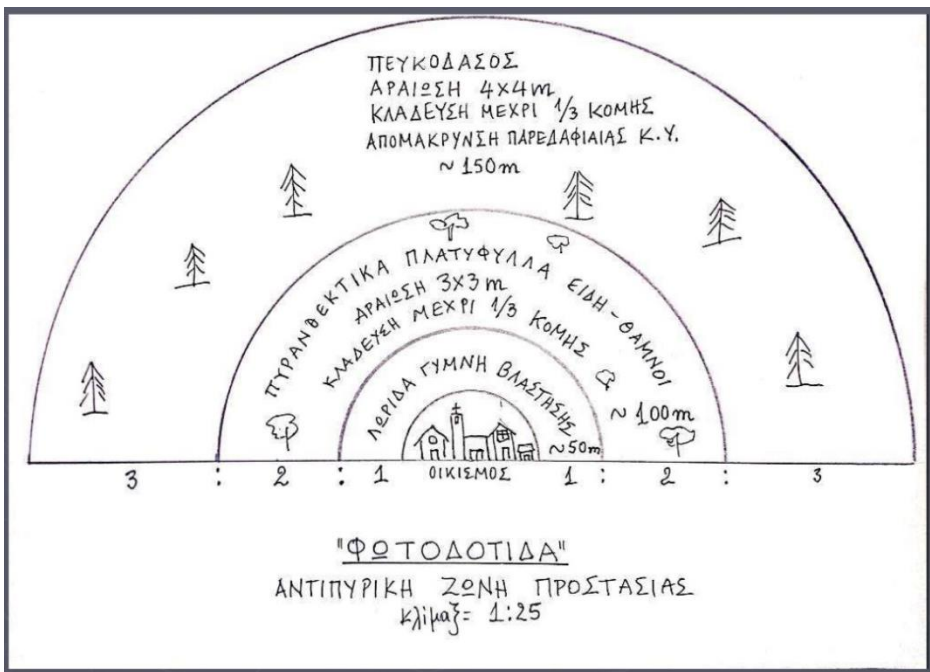
Με διαφορετικά χρώματα εικονίζονται οι διαφορετικοί τύποι βλάστησης και συγκεκριμένα με πορτοκαλί τα δάση της χαλέπιας πεύκης. Όπως φαίνεται στον χάρτη από τα κεντρικά του νησιού έως σχεδόν τα βόρεια παράλια, δηλαδή στις εκτάσεις που κήκαν, επικρατεί η χαλέπια πεύκη. Ο τύπος βλάστησης αλλάζει μόνο στα βορειοδυτικά όπου με πράσινο απεικονίζονται τα δρύινα δάση (βελανιδιές). Η περιοχή αυτή είναι το Όρος Τελέθριο το οποίο αποτέλεσε κι ένα φυσικό όριο στην επέκταση της πυρκαγιάς. Με φούξια και σκούρο μπλε εικονίζονται τα δάση μαύρης πεύκης και η παραποτάμια βλάστηση (πλατάνια) αντιστοίχως.

- Οι έγχρωμες εικόνες είναι διαθέσιμες στην ψηφιακή μορφή της προσούρας που είναι αναρτημένη στο διαδίκτυο. -

Σε ό,τι αφορά το ζήτημα των αναδασώσεων, έχει ήδη αποφασιστεί να γίνουν σε ορισμένες μικρές σε έκταση περιοχές κυρίως για επικοινωνιακούς λόγους καθώς και για «να ανακτηθεί η αίσθηση ασφάλειας» όπως οι ίδιοι αναφέρουν. Από τους συνολικά 52 οικισμούς που εκκενώθηκαν, υπάρχουν αναλυτικοί χάρτες για αναδασώσεις σε μόνο τέσσερις εξ αυτών: τις Γούβες, το Αχλάδι, την Κοκκινομηλιά και τους Κουρκουλούς. Οι συνολικές εκτάσεις που προβλέπεται να αναδασωθούν είναι συνολικά μόλις 15.000 στρέμματα από τις 520.000 που κάηκαν και μάλιστα δεν αναφέρουν με σαφήνεια πόσα δέντρα θα φυτευτούν ανά στρέμμα. Φυσικά, οι περιοχές των αναδασώσεων είναι γύρω από τα χωριά καθώς επιδίωξη τους δεν αποτελεί η αποκατάσταση του δάσους αλλά ο καθησυχασμός των υπηκόων. Τα είδη που θα φυτευτούν είναι κυρίως μαύρη πεύκη (*Pinus nigra*) και ελάτη (*Abies cephalonica*) τα οποία δεν μπορούν εύκολα να αναγεννηθούν. Όντως, αυτά τα είδη δέντρων χρειάζονται την ενίσχυση με αναδασώσεις αλλά ο πραγματικός λόγος που θα κάνουν αναδασώσεις με αυτά τα συγκεκριμένα είδη δε σχετίζεται με τις οικολογικές ευαισθησίες των κρατικών φορέων, αλλά απλούστατα στο ότι αυτά τα είδη είναι πολύ πιο εύκολο να καλλιεργηθούν και να δενδροφυτευτούν σε σχέση με τα πλατύφυλλα.

Οι εξαγγελίες επομένως για δενδροφυτεύσεις με πυρανθεκτικά πλατύφυλλα αποτελούν απλά λόγια του αέρα. Στην πράξη θα φυτευτούν και πάλι μη πυρανθεκτικά δένδρα διότι για το κράτος σημασία δεν έχει η προστασία της κοινωνίας και του περιβάλλοντος από ανθρωπογενείς καταστροφές όπως οι συχνές δασικές πυρκαγιές, αλλά μόνο η «αίσθηση ασφάλειας» και η συμμόρφωση των υπηκόων. Κι από όλα αυτά που ισχυρίζονται ότι θα κάνουν, θα πρέπει να δούμε πόσα όντως θα γίνουν. Συνήθως, ελάχιστες από αυτές τις υποσχέσεις βγαίνουν αληθινές.

Η προχειρότητα με την οποία σχεδιάζονται οι αναδασώσεις είναι καταφανής σε κάθε επίπεδο. Δείτε για παράδειγμα το σχεδιάγραμμα του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης για το πώς θα έπρεπε να γίνουν οι δενδροφυτεύσεις γύρω από τους οικισμούς και θαυμάστε το:

Γράφημα του ΑΠΘ. Η σοβαρή(!) πρόταση του ΑΠΘ όπως αναρτήθηκε στο site «Εύβοια Μετά» για τη δημιουργία ζωνώσεων γύρω από τους οικισμούς έτσι ώστε να επιτευχθεί η πυρασφάλεια.

Τη στιγμή που γράφεται αυτό το κείμενο, βρισκόμαστε ήδη στον ένα χρόνο μετά την πυρκαγιά και δεν έχει γίνει καμία ουσιαστική προσπάθεια αποκατάστασης των δασών. Λίγους μήνες μετά την πυρκαγιά, τη «*Διαχείριση και προστασία του περιβάλλοντος*» την ανέλαβε σαν «*Ανάδοχος*» η ιδιωτική εταιρεία «Υλη» με χορηγούς την «IKEA International» και την «ΕΛΒΑΛΧΑΛΚΟΡ» και προφανώς δεν έλαβε κανένα μέτρο για την προστασία των καμένων περιοχών αλλά αντιθέτως έδωσε το ελεύθερο στις ιδιωτικές εταιρείες για την εκμετάλλευση της ξυλείας. Οι τελευταίες, ζύρρισαν τις εύκολα προσβάσιμες περιοχές των βουνών προχωρώντας παράλληλα σε διαπλάτυνση των δασικών δρόμων. Η απομάκρυνση της δασικής βλάστησης από τις ιδιωτικές εταιρείες εξελίσσεται με αξιοθαύμαστο πάθος, όταν όλες οι άλλες παρεμβάσεις στα βουνά για την αποκατάσταση του δάσους είναι αγκυλωμένες. Σίγουρα, το άμεσο κέρδος από το εμπόριο της ξυλείας αποτελεί για τους καπιταλιστές ένα ισχυρό κίνητρο, ενδεχομένως όμως να μην είναι και το μοναδικό. Αξίζει εδώ να παρατεθεί ένα απόσπασμα από την απόρρητη έκθεση της Διεύθυνσης Αντιμετώπισης Εγκλημάτων Εμπρησμού (ΔΑΕΕ) του 2001 προς την ηγεσία του Πυροσβεστικού Σώματος για τα αίτια της πρόκλησης πυρκαγιών στη Νότια Εύβοια:

«Από τις περιπτώσεις που ερευνήσαμε και οδηγηθήκαμε από μαρτυρικές καταθέσεις φαίνεται ότι στη Ν. Εύβοια ως κίνητρα πολλών πυρκαγιών είναι τα ακόλουθα: Προκειμένου να εγκατασταθούν ανεμογεννήτριες απαιτείται εκκαθάριση των εκτάσεων από δένδρα και θάμνους έτσι ώστε να γίνεται ευκολότερα η διέλευση βαρέων μηχανημάτων, οι απαιτούμενες εργασίες για την εγκατάσταση και λειτουργία των ανωτέρω ανεμογεννητριών. Τουτό δε ενισχύεται από το γεγονός ότι αρκετές πυρκαγιές εξ αυτών εμφανίζονται ή με τη διαδικασία της έγκρισης εγκατάστασης ή της έναρξης εργασιών τους»

- Ανδριανός Γκουρμπάτσος 2001

Στην τοπική κοινωνία τονίστηκε επανειλημμένα από τις δημοτικές αρχές η αναγκαιότητα απομάκρυνσης της δασικής βλάστησης για την αποκατάσταση του δάσους, όμως στην απόρρητη έκθεση της ΔΑΕΕ του 2001 αναφέρονται τα αντίθετα:

«Η βασική επίπτωση των έργων στα δασικά οικοσυστήματα της περιοχής αφορά την απομάκρυνση δασικής βλάστησης από τις επιφάνειες επέμβασης του έργου. Επομένως, η προς απομάκρυνση δασική βλάστηση ενδεχομένως σε κάποιες περιπτώσεις να περιλαμβάνει σπάνια ή προστατευόμενα είδη ή σημαντικά εύρωστα άτομα δασικών φυτών. Επιπλέον η διάταξη και η ανάπτυξη των έργων ΑΣΠΗΕ¹ δεν δημιουργεί σε κάθε περίπτωση στενή γραμμικής μορφής επιφάνεια επέμβασης, αλλά πολλές φορές κατακερματίζει το ευρύτερο δασικό οικοσύστημα και δημιουργεί μεγάλο συνεχές διάκενο, το οποίο είναι πολύ πιθανόν να συντελεί σε διατάραξη των βιολογικών λειτουργιών των ειδών που φύονται στην περιοχή μελέτης ενός τέτοιου έργου. Επίσης είναι πολύ πιθανόν η επέμβαση εντός δασικών εκτάσεων για τη χωροθέτηση ενός έργου ΑΣΠΗΕ να καταλαμβάνει κάποιας υψηλής αισθητικής και οικολογικής αξίας δασικό οικοσύστημα, που μπορεί να προκαλέσει ανεπανόρθωτες βλάβες στις οικολογικές λειτουργίες της ευρύτερης δασικής περιοχής»

- Ανδριανός Γκουρμπάτσος 2001

Το χρονικό της πυρκαγιάς

Για τη χρονολογική εξιστόρηση των γεγονότων χρησιμοποιούνται δορυφορικές εικόνες του Zoom Earth. Οι εικόνες προέρχονται από θερμική κάμερα και η ακριβεία των σημείων σε ορισμένες περιπτώσεις έχει κάποια απόκλιση ειδικά όταν υπάρχει μεγάλος όγκος καπνού. Ωστόσο είναι επαρκώς καλή για να απεικονιστεί η πορεία της πυρκαγιάς.

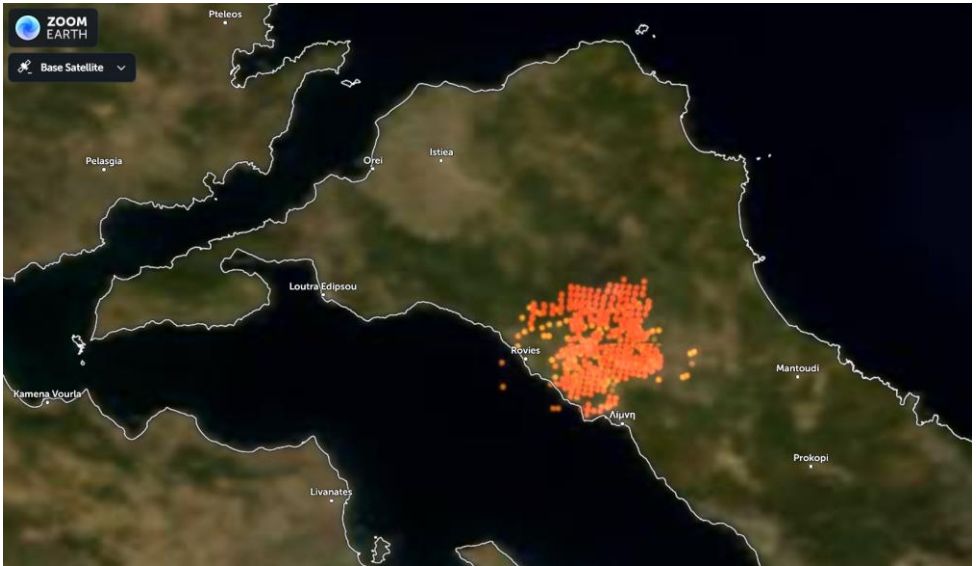
¹ Αιολικοί Σταθμοί Παραγωγής Ηλεκτρικής Ενέργειας

Η πυρκαγιά ξεκινάει από την περιοχή του Ρετινόλακου. Η συγκεκριμένη περιοχή αποτελούνταν από έναν μικρό οικισμό περιτριγυρισμένο από καλλιέργειες και δάση χαλέπιας πεύκης. Υπάρχουν μαρτυρίες για ανεξάρτητες εστίες και για εμπρησμούς. Σε αυτή την περιοχή μάλιστα είχαν ξαναγίνει εμπρησμοί στο πολύ πρόσφατο παρελθόν. Υπάρχει άπνοια και η πυρκαγιά είναι εύκολα αντιμετωπίσιμη, ωστόσο η πυροσβεστική δεν επιχειρεί την κατάσβεσή της ούτε με επίγεια αλλά ούτε με εναέρια μέσα. Την ίδια ημέρα έχει αρχίσει και η πυρκαγιά στη Βαρυμπόμπη της Αττικής, τα ελάχιστα εναέρια μέσα επιχειρούν αποκλειστικά και μόνο στην Αττική ενώ τα Canadair είναι καθηλωμένα λόγω βλαβών. Ο κόσμος της ευρύτερης περιοχής στην αρχή δεν είχε θορυβηθεί από την πυρκαγιά θεωρώντας ότι θα κατασβεστεί εύκολα, το ελληνικό κράτος διατάσει την εκκένωση των δύο κοντινότερων χωριών και οι υπήκοοι πειθαρχούν θεωρώντας ότι θα προστατευτούν από την πυροσβεστική. Η νύχτα όμως πέφτει, τα εναέρια μέσα δεν έρχονται ποτέ και οι πυροσβέστες δεν υπερασπίζονται ούτε καν τα χωριά, πόσο μάλλον το δάσος. Έχουν «εντολή μη κατάσβεσης».

Αξίζει να αναφερθεί ότι ένα μήνα πριν την έναρξη της πυρκαγιάς, στις 6-7-21, η ΠΑΕ έδωσε άδεια για την εγκατάσταση 65 ανεμογεννητριών στις ορεινές περιοχές Πυξαριά Πριόνας, Γερακοβούνι Βασκαντήρα και Μπαρδάκος Σουληνό. Οι περιοχές αυτές βρίσκονται περίπου εκεί που είναι το X στο χάρτη και είναι προστατευόμενες. Τις αποφάσεις της ΠΑΕ είχαν απορρίψει οι δήμοι των περιοχών.

4 Αυγούστου 2021

Η πυρκαγιά φυσικά και εξαπλώνεται καθιστώντας πλέον μια περισσότερο δύσκολη περίπτωση αλλά ακόμη αντιμετωπίσιμη. Η πυροσβεστική κρατά ακριβώς την ίδια στάση και δεν επιδιώκει ενεργά την κατάσβεση, τα εναέρια μέσα επιχειρούν μόνο για δύο ώρες με στόχο την αποκατάσταση του αισθήματος ασφάλειας. Κάνουν οπιοραδικές ρίψεις νερού και τα μέτωπα δεν αναχαιτίζονται. Πάνω από την περιοχή της πυρκαγιάς υπάρχει συνεχώς όλες τις ημέρες μόνο ένα ελικόπτερο που κάνει κύκλους πάνω από τα χωριά δίχως νερό για να παρέχει αεροπορική εικόνα και να κάνει τους υπηκόους να νοιώθουν ασφαλείς. Οι διαταγές για εκκενώσεις χωριών έρχονται η μία μετά την άλλη και έχουμε πολλά καμένα σπίτια. Οι υπήκοοι επιφυλακτικά συμμορφώνονται ωστόσο η στάση της πυροσβεστικής έχει αρχίσει να τους γεμίζει οργή. Τα Μέσα Μαζικής Αποβλάκωσης είναι ακόμη σε θέση να αποκρύψουν το μέγεθος της καταστροφής καθώς το θέμα δεν έχει πάρει διαστάσεις πανελλαδικώς. Εντωμεταξύ, την ίδια ημέρα η Αττική κατακαίγεται με τους εμπρησμούς να είναι συνεχείς.

Μόλις από την τρίτη ημέρα, η καταστροφή έχει πάρει μνημειώδεις διαστάσεις καθώς έχουν καεί 300.000 στρέμματα φτάνοντας σε έκταση την πυρκαγιά του 1977. Έτσι και τότε, η πυρκαγιά είχε ακολουθήσει την ίδια πορεία. Ξεκινώντας από τα δυτικά και κατακαίοντας τα πευκοδάση στα βουνά έφτασε μέχρι τα ανατολικά παράλια. Τώρα πια η κατάσταση είναι εξαιρετικά δύσκολο να αντιμετωπιστεί. Η πυροσβεστική εξακολουθεί να μην επιχειρεί, τα πυροσβεστικά οχήματα φτάνουν κοντά στα μέτωπα και δεν ρίχνουν νερό. Όταν οι υπήκοοι τους ρωτάνε γιατί, τους απαντούν αστείες δικαιολογίες όπως ότι ξέχασαν να γεμίσουν το βυτίο. Σταθμεύουν με τα πυροσβεστικά σε σημεία ώστε να έχουν οπτική επαφή με το μέτωπο κι όταν αυτό πλησιάζει, βάζουν μπρος και φεύγουν για να πάνε να σταθμεύσουν κάπου πιο μακριά. Τελικά αφήνουν τις φλόγες να κάψουν τα πάντα και να σβήσουν από μόνες τους όταν φτάσουν στη θάλασσα. Οι υπήκοοι έχουν απελπιστεί από τη στάση του κράτους. Οι διαταγές για εκκενώσεις των περιοχών είναι συνεχείς κάθε ημέρα, μέχρι και την τελευταία της πυρκαγιάς. Ταυτοχρόνως η πυροσβεστική δεν αναλαμβάνει τις ευθύνες της και δεν κατασβήνει την πυρκαγιά. Οι έντρομοι υπήκοοι εγκαταλείπουν τα αποκλεισμένα δια ξηράς χωριά με φερμιπότ και καϊκια. Μολαταύτα, εξακολουθούν να είναι πειθήνιοι στις κρατικές διαταγές οι οποίες καταφανώς τους οδηγούν στην αυτοκαταστροφή τους.

Πολλές ενδιαφέρουσες παρατηρήσεις μπορούν να γίνουν αυτή την ημέρα. Καταρχάς, στα βορειοδυτικά το μέτωπο σταματάει να προωθείται διότι βρίσκεται σαν φυσικό όριο το βουνό Τελέθριο. Το Τελέθριο έχει διαφορετικού τύπου

βλάστηση με κυρίαρχες να είναι οι βελανιδιές και άλλα πλατύφυλλα και ως αποτέλεσμα καιγεται δύσκολα. Βόρεια του Τελέθριου παρατηρούμε μια μακρόστενη πύρινη γλώσσα που αρχίζει από το βόρειο μέτωπο της πυρκαγιάς και φτάνει μέχρι τον κάμπο των Ωρεών. Η πύρινη αυτή γλώσσα είναι εντελώς αφύσικη διότι ο άνεμος δεν έπνεε προς τα εκεί, ούτε υπήρχε συνεχής βλάστηση που θα μπορούσε να λειτουργήσει σαν διάδρομος. Αντιθέτως υπήρχε εναλλαγή καλλιεργειών με νησίδες από δασικές περιοχές. Ακόμη, φαίνεται ότι η γλώσσα δεν είναι συνεχής αλλά έχει κενά κάτι που σημαίνει ότι προέρχεται από ανεξάρτητες εστίες. Η πύρινη αυτή γλώσσα προέρχεται σίγουρα από εμπρησμούς κι ενδεχομένως να αποτελεί μία προσπάθεια παράκαμψης του Τελέθριου έτσι ώστε να συνεχίσει η πυρκαγιά και στις βορειότερες περιοχές, οι οποίες είναι και οι πυκνότερα κατοικημένες κι έτσι να μεγιστοποιηθεί η καταστροφή. Οι περιοχές αυτές όπου έγιναν οι εμπρησμοί δε δείχνουν να συνδέονται άμεσα με κάποιο πολύ συγκεκριμένο οικονομικό συμφέρον καθώς τα χωράφια είναι ήδη οικοδομήσιμα, το αιολικό δυναμικό είναι σχετικά χαμηλό, το υπέδαφος φτωχό σε ορυκτά και γενικά δεν υπάρχει τουριστικό ενδιαφέρον.

6 Αυγούστου 2021

Η πυρκαγιά γιγαντώνεται και η κατάσταση πλέον έχει ξεφύγει από κάθε έλεγχο. Έχουν σχηματιστεί δύο μέτωπα που κινούνται προς τα βόρεια και τα νότια αντίστοιχα, και τα δύο έχουν μπροστά τους μεγάλα πευκοδάση, ειδικά στο βορειοανατολικό κομμάτι. Η πυροσβεστική δίνει ένα ρεσιτάλ αναποτελεσματικότητας, δεν μπορεί να υπερασπιστεί ούτε καν τις αντιπυρικές ζώνες τις οποίες τόσες

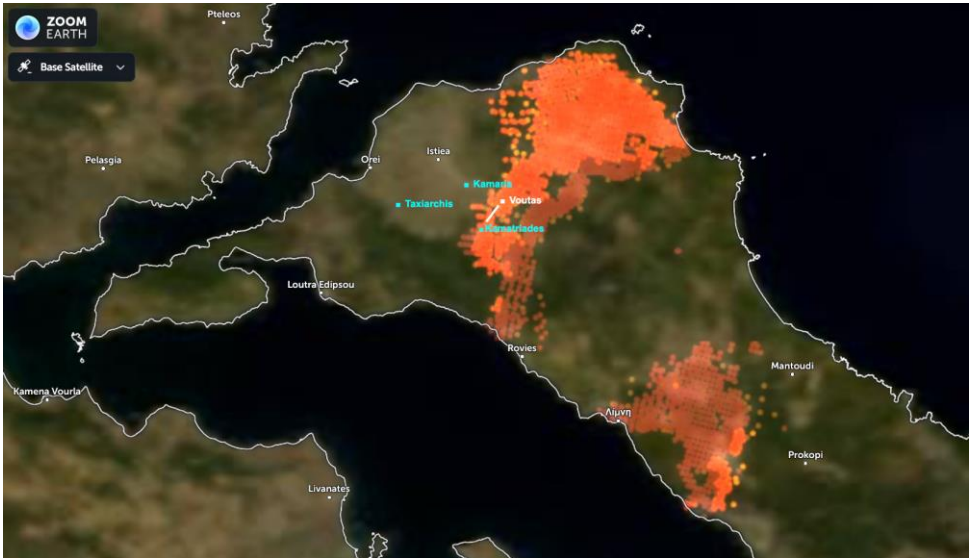
ημέρες που καίει η πυρκαγιά δεν τις καθάρισε. Επίσης, δεν προτρέπουν τους υπηκόους να καθαρίσουν κι εκείνοι παρά το ότι έχουν στη διάθεσή τους αγροτικά μηχανήματα. Αντιθέτως οι διαταγές επιδιώκουν να διώξουν τους ντόπιους από τους τόπους τους. Εκκενώσεις χωριών και αστυνομία για επιτήρηση και καταστολή. Αφού διώξουν τους ανθρώπους αφήνουν τα πάντα να καούν. Το βόρειο μέτωπο περνάει το Μεγαρέμα, τον χείμαρρο όπου τόσες ημέρες η πυροσβεστική και οι τοπικοί άρχοντες ισχυρίζονταν ότι θα κρατήσουν γραμμή άμυνας. Η πυρκαγιά στην Κοκκινομηλιά καίει μέχρι και την ιστορική κεντρική εκκλησία. Η όλη κατάσταση έχει γίνει εξαιρετικά οξυμμένη και παίρνει διαστάσεις στα social media. Τα Μέσα Μαζικής Αποβλάκωσης δεν είναι σε θέση να διαχειριστούν την κοινή γνώμη με την πρακτική της αποσιώπησης των γεγονότων, επομένως χαλαρώνουν τη λογοκρισία έτσι ώστε να γίνουν οι κυρίαρχοι εκφραστές της ενημέρωσης κι ο κόσμος να μην ενημερώνεται για το θέμα μόνο από το διαδίκτυο. Οι υπήκοοι έχουν φτάσει στο έσχατο σημείο της απελπισίας, η πίστη τους στο κράτος έχει ολοκληρωτικά συντριβεί. Δεν υπάρχει ούτε ένας που να μην νιώθει εγκαταλειμμένος. Τους έχουν αφήσει στη μοίρα τους. Είναι αριθμοί. Και πάντα το γνώριζαν ότι για την εξουσία ήταν απλοί αριθμοί, μόνο που τώρα η απανθρωπιά του κράτους στο οποίο τουλάχιστον εν μέρει πίστευαν οδηγεί στην άμεση καταστροφή του βίου τους, των πρώτων κατοικιών τους, των επαγγελματιών τους και μπορεί ακόμη και των ζώων τους. Όμως, παρότι έχουν χάσει πλήρως την πίστη τους, εξακολουθούν να είναι δουλικά υπάκουοι στις κρατικές διαταγές. Δεν είναι ότι φοβούνται την ανυπακοή, ούτε ότι έχουν ακόμη ελπίδες από το κράτος. Απλά δεν έχουν ένα αντιπαράδειγμα. Ένα άλλο πρόταγμα που να τους υποκινήσει να πάρουν τις ζωές τους στα χέρια τους αφήφώντας τις όποιες ηλίθιες διαταγές. Βρίσκονται σε ένα βαθύ πολιτικό αδιέξοδο.

Επιμέρους παρατηρήσεις που μπορούμε να κάνουμε εδώ έχουν να κάνουν με το βόρειο τμήμα όπου η πόρινη γλώσσα σβήνει από μόνη της. Οι καλλιέργειες δεν είναι τόσο εύφλεκτες όσο τα πεύκα. Ενδιαφέρουσα είναι και η εικόνα από το Τελέθριο στο οποίο εντοπίζονται πολυάριθμα μεμονωμένα θερμά σημεία που θα μπορούσαν να προέρχονται από εμπρησμούς και να μιλάμε για μία δεύτερη προσπάθεια να ξεπεραστεί το φυσικό φράγμα του Τελέθριου και το μέτωπο να προωθηθεί στα βορειοδυτικά.

Η πυρκαγιά έχει διαχωριστεί πλήρως σε δύο ανεξάρτητα μεγάλα μέτωπα με το βορειοανατολικό να κινείται εξαιρετικά γρήγορα. Η πολύ μεγάλη ταχύτητα θα μπορούσε να οφείλεται σε εμπρησμούς που γίνονται μπροστά από το μέτωπο για να το προωθήσουν. Ωστόσο λόγω του ότι οι υπήκοοι μέχρι τώρα συνεχώς πειθαρχούν και απουσιάζουν από την μάχη με τις φλόγες δεν έχουμε σαφή εικόνα για το τι συμβαίνει. Οι φλόγες πολιορκούν τον Βουτά και τις Μηλιές και για πρώτη φορά οι κάτοικοι δεν έχουν διάθεση να υπακούσουν στις διαταγές και να τα εγκαταλείψουν. Μένουν εκεί υπερασπιζόμενοι τα χωριά τους με ότι μέσα διαθέτουν, καθαρίζουν τη βλάστηση, βρέχουν τα κεραμίδια, σβήνουν φωτιές με κλάρες και κάνουν ό,τι άλλο μπορούν.

8 Αυγούστου 2021

Η επιτυχημένη υπεράσπιση των χωριών από τους κατοίκους την προηγούμενη ημέρα αναπτερώνει το ηθικό και δείχνει μία κατεύθυνση για δράση. Οι κρατικές διαταγές για εκκενώσεις εξακολουθούν να έρχονται ασταμάτητα αλλά οι κάτοικοι δείχνουν πλήρη ανυπακοή. Μένουν στα χωριά τους για να υπερασπιστούν τα σπίτια τους, οι κάτοικοι των γειτονικών χωριών πηγαίνουν στα πόρινα μέτωπα για να βοηθήσουν τους συνανθρώπους τους, ανοίγουν αντιπυρικές ζώνες και μάχονται ενεργά τις φλόγες με ψεκαστικά ή με ό,τι άλλο διαθέτουν. Πλέον υπάρχει συνεχώς κόσμος στους αγροτικούς δρόμους, εθελοντές και ντόπιοι είναι σε μία συνεχή κινητικότητα που εμποδίζει κατά πολύ τη δράση των εμπρηστών διότι δεν μπορούν να δράσουν όπου θέλουν και γιατί πολλοί από τους εμπρησμούς εντοπίζονται από τους εθελοντές και κατασβήνονται άμεσα. Ωστόσο, το βορειοανατολικό μέτωπο που έχει μπροστά του πευκοδάση δεν μπορεί να αναχαιτιστεί, οι κάτοικοι δεν μπορούν να κρατήσουν γραμμή άμυνας και υπερασπίζονται επομένως μόνο τα χωριά τους. Το νότιο μέτωπο αρχίζει και περιορίζεται, ενώ στο βορειοδυτικό κρατιέται γραμμή άμυνας από ντόπιους και πυροσβέστες στα χωριά Βουτάς-Καματριάδες.

Λόγω της ύπαρξης ανθρώπων στους δρόμους έχουμε και τα πρώτα βίντεο νοκουμέντα που αποδεικνύουν τους εμπρησμούς. Τα βίντεο αυτά τα οποία ανέβηκαν στο Facebook και παρατίθενται εδώ, προέρχονται από τις περιοχές των Καματριάδων, των Καμαριών και του Ταξιάρχη, όπου έχουν σημειωθεί με θαλασσί χρώμα στο χάρτη. Αξίζει να παρατηρήσουμε τις γεωγραφικές τους θέσεις: Οι

Καματριάδες είναι ακριβώς πάνω στο μέτωπο και ο εμπρησμός έγινε ξεκάθαρα για την παράκαμψη της γραμμής άμυνας των κατοίκων. Τα Καμάρια είναι λίγο βορειότερα του Βουτά, του άλλου σημείου που κρατιόταν άμυνα και επιδίωξη των εμπρηστών ήταν και πάλι η παράκαμψή της. Όσο δηλαδή οι ντόπιοι μάχονταν τα μέτωπα, οι εμπρηστές έβαζαν φωτιές στις πλάτες τους. Τέλος, ο Ταξιάρχης είναι αρκετά απομακρυσμένος από το μέτωπο και είναι κοντά στα σημεία που τις προηγούμενες ημέρες βλέπαμε την «πύρινη γλώσσα» αποτελώντας άλλη μία καινούρια προσπάθεια προώθησης της πυρκαγιάς στα βορειοδυτικά. Μαρτυρίες για εμπρησμούς υπάρχουν και σε άλλες περιοχές. Οι περιοχές προς τα βόρεια είναι σχεδόν αποκλειστικά καλλιέργειες, οι περισσότερες είναι οικοδομήσιμες και είναι οι πιο πυκνοκατοικημένες. Η εμμονή επομένως των εμπρηστών να προωθήσουν το μέτωπο προς τα εκεί θα μπορούσε να έχει ως κίνητρο τη μεγιστοποίηση της καταστροφής και τη δημιουργία κοινωνικοπολιτικής έντασης. Τέλος να αναφερθεί ότι οι αναζωπυρώσεις στις ήδη καμένες περιοχές είναι και αυτή την ημέρα συνεχείς και πολλοί εκτιμούν ότι αρκετές από αυτές είναι και πάλι εμπρηστικές ενέργειες. Η σφοδρότητα των εμπρησμών όπως φάνηκαν αυτή την ημέρα φανερώνουν ένα υψηλό επίπεδο οργάνωσης των εμπρηστών και μία καλή γνώση της περιοχής, αποτελώντας ενδεχομένως μία καλά οργανωμένη ομάδα.

Αυτή την ημέρα η πυρκαγιά στην Αττική αρχίζει να τίθεται υπό έλεγχο και το βράδυ καταφτάνουν οι πρώτες δυνάμεις από το εξωτερικό.

Ντοκουμέντα εμπρησμών

Video 1: Κατάσβεση εμπρησμού στα Παλιογιαννέικα (Καμάρια)

<https://fb.watch/i2zyR75Phg/>

Video 2: Κατάσβεση εμπρησμού στον Ταξιάρχη

<https://fb.watch/i2zQUzI6Y-/>

Video 3: Σκασμένα γκαζάκια στις Καματριάδες

<https://www.facebook.com/100053746881395/videos/820595195310151/>

9 Αυγούστου 2021

Αφού σταθεροποιήθηκε η κατάσταση στην Αττική, η πυροσβεστική αλλάζει τη στάση της και αρχίζει να καταπολεμά ενεργά τα μέτωπα. Η δράση των ξένων πυροσβεστών είναι κομβικής σημασίας, είναι πολύ πιο οργανωμένοι από τους Έλληνες, με σύγχρονο εξοπλισμό και εξαιρετικά αποτελεσματικότεροι. Στην πραγματικότητα αυτοί που έσβησαν την πυρκαγιά είναι οι ξένοι πυροσβέστες. Η σύγκριση με τους Έλληνες πυροσβέστες οι οποίοι είναι κακώς εκπαιδευμένοι, καθόλου πρόθυμοι να σβήσουν τις φλόγες και διαθέτουν μισοκατεστραμένο εξοπλισμό του 1970, καταλήγει να είναι πλήρως εξευτελιστική για την Ελληνική Πυροσβεστική.

10 Αυγούστου 2021

Η πυρκαγιά τίθεται επιτέλους υπό έλεγχο.

Πολιτικά επακόλουθα

31 Αυγούστου 2021

Ο πρωθυπουργός Κυριάκος Μητσοτάκης προχωράει σε κυβερνητικό μετασχηματισμό όπου απομακρύνει το μέχρι πρότινος δεξί του χέρι τον Μιχάλη Χρυσοχοϊδη, υπουργό προστασίας του πολίτη. Ο Χρυσοχοϊδης ήταν από τα πλέον κομβικά πρόσωπα της κυβέρνησης ΝΔ καθώς αυτός καλέστηκε να εφαρμόσει το προεκλογικό αφήγημα περί «*πάταξης της ανομίας*» και ήταν ο πρωταγωνιστής του κατασταλτικού κύματος ενάντια στις καταλήψεις και τον ΑΑ χώρο, κι έπειτα ενάντια στον κόσμο του ευρύτερου κινήματος και της αριστεράς. Το πρόσωπό του συνδέθηκε με την φασιστική καταστολή, την αστυνομοκρατία και τον εγκλεισμό κατά τη διάρκεια της πανδημίας και με πολλούς λάθος χειρισμούς που σε επικοινωνιακό επίπεδο (και μόνο) ενοχλούσαν τη ΝΔ. Κι εντέλει ήταν το πρόσωπο που απέτυχε να προετοιμάσει το κράτος για τις επερχόμενες πυρκαγιές του Αυγούστου οδηγώντας σε άλλη μία έκρηξη λαϊκής δυσαρέσκειας. Όπως γράφει και ο συστημικός τύπος:

«Στην πραγματικότητα με τον ανασχηματισμό αυτό πραγματοποιούνται ριζικές αλλαγές στο υπουργείο το οποίο διαχειρίστηκε την κρίση που είχε και τις πιο σημαντικές αρνητικές επιπτώσεις στην εικόνα της κυβέρνησης αυτή τη διετία και ουσιαστικά συνοδεύουν τη

συγγνώμη του Κυριάκου Μητσοτάκη για τα λάθη που έγιναν στη διαχείριση των πυρκαγιών του Αυγούστου.»

- Το ΒΗΜΑ

23 Σεπτεμβρίου 2021 και 1 Οκτωβρίου 2021

Με περίσσια θρασύτητα αναρτάται ΡΑΕ στη Διαύγεια για την εγκατάσταση ανεμογεννητριών στην Κεντρική και Βόρεια Εύβοια. Στις άδειες δε συμπεριλαμβάνονται οι καμένες περιοχές, αντιθέτως συμπεριλαμβάνεται το Τελέθριο, το μοναδικό βουνό που δεν κάρηκε. Μία εβδομάδα μετά οι άδειες για το Τελέθριο ανακαλούνται με επιστολή του υπουργού περιβάλλοντος και ενέργειας Κώστα Σκρέκα.

Στη συνέχεια ανακοινώνεται ότι η Β. Εύβοια θα ενταχθεί σε ένα συνολικότερο πρόγραμμα ανασυγκρότησης επικεφαλής του οποίου τίθεται με ευθεία ανάθεση ένας πρώην πασόκος υπουργός ο Σταύρος Μπένος. Όπως χαρακτηριστικά αναγράφεται στον συστημικό τύπο:

«... η επιστολή (του υπουργού για να μην εγκατασταθούν ανεμογεννήτριες) προσπαθεί να εδραιώσει στη Β. Εύβοια την παρουσία του κ. Μπένου ως παράγοντα που συμβαδίζει με την τοπική κοινωνία. Αναφέρει στην επιστολή του ο κ. Σκρέκας ότι η κυβέρνηση έχει «ρητή δέσμευση» ότι δεν θα γίνει καμία παρέμβαση στις πορόπληκτες περιοχές μέχρι την υποβολή του σχεδίου της Επιτροπής Ανασυγκρότησης με επικεφαλής τον κ. Μπένο. Κατ' αρχήν Επιτροπή Ανασυγκρότησης δεν υφίσταται. Η παρουσία του κ. Μπένου έχει γίνει με προφορική εντολή του Πρωθυπουργού, κατά παράβαση κάθε κανόνα διοικητικής δεοντολογίας.

Ο ίδιος ο κ. Μπένος είπε στη Λίμνη Ευβοίας ότι δεν υπάρχει επιτροπή αλλά αυτός είναι στρατηγός. Παρότι δεν έχει κανένα θεσμικό ρόλο, συμμετείχε μαζί με τον Περιφερειάρχη κ. Σπανό στη συνεδρίαση της Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής Προστασίας Περιβάλλοντος της Βουλής την Τρίτη 28 Σεπτεμβρίου 2021, με θέμα «Περιβαλλοντικές διαστάσεις των σχεδίων αποκατάστασης των πυρόπληκτων περιοχών» και είπε «Όσο θα είμαι εγώ εκεί και μέχρι να ολοκληρωθεί το σχέδιό μου, δεν θα μπει καμία ανεμογεννήτρια». Δεν υπάρχει συγκροτημένο κράτος, ένας εξωθεσμικός καθορίζει το τι θα γίνει και τι όχι στη Β.Εύβοια;

Ενώ ο κ. Σπανός αναφέρθηκε «Στην εξαιρετικά θετική παρέμβαση του Υπουργού κ. Σκρέκα, σε συνέχεια και της επικοινωνίας που είχαμε, για την άρση των εσφαλμένων αποφάσεων της ΡΑΕ, περί της εγκατάστασης ανεμογεννητριών στην περιοχή της βόρειας Εύβοιας». Ξαφνικά γίνανε όλοι επαναστάτες κατά των ανεμογεννητριών, ενώ σιωπούν για τα υπόλοιπα δεκαέξι (16) αιολικά πάρκα που αδειοδοτήθηκαν.

Στην πραγματικότητα η επιστολή του Υ.Π.ΕΝ., νομιμοποιεί τα υπόλοιπα 16 αιολικά πάρκα και το ίδιο κάνει και ο Περιφερειάρχης που τον επαινεί. Ας μας απαντήσει ο κ. Σπανός.

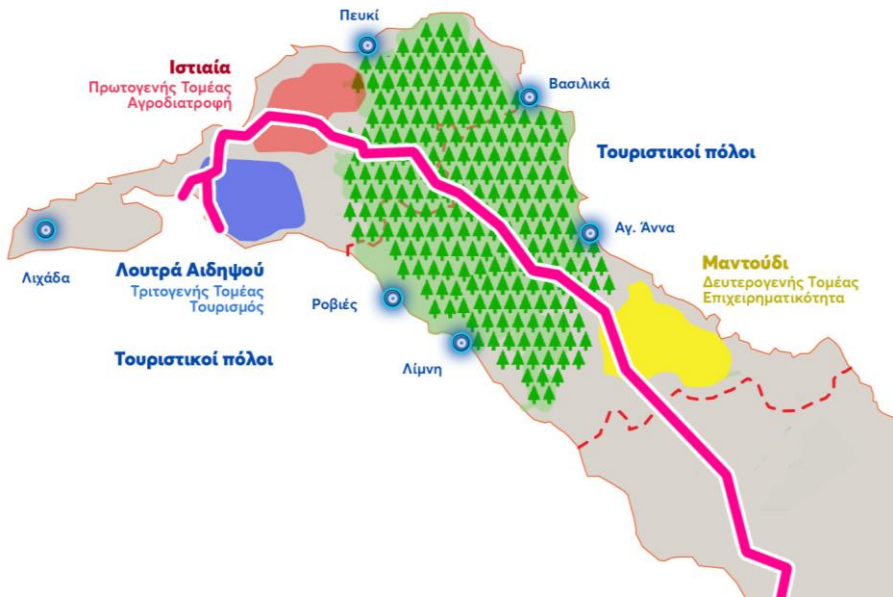
Στην επικοινωνία που είχε με τον κ. Σκρέκα του ζήτησε να παρέμβει μόνο για τις 13 ανεμογεννήτριες του Τελέθριου;

Για τα υπόλοιπα δεκαέξι Αιολικά Πάρκα μίλησε με τον Υπουργό ή όχι;»

- *Ενισαportal* Οκτώβριος 2021

Λίγους μήνες μετά ακολουθεί η παρουσίαση του «Προγράμματος Ανασυγκρότησης». Μετά από κάθε μεγάλη καταστροφή εξάλλου, το κεφάλαιο τρέχει να αδράξει την ευκαιρία ώστε να βγάλει όσο το δυνατόν περισσότερο κέρδος. Ωστόσο, το «Πρόγραμμα Ανασυγκρότησης» το οποίο συνεχώς διατομπανίζουν τα νεοδημοκρατικά παράσιτα δείχνει εκ πρώτης όψεως φειδωλό. Επί της ουσίας θα προσπαθήσουν να ενισχύσουν τον τουρισμό και θα φτιάξουν κι ένα δρόμο. Παράλληλα θα προχωρήσουν σε διαρθρωτικές αλλαγές (ίδρυση καινούριων ΚΕΠ, ενίσχυση της πολεοδομίας, ψηφιοποίηση, κλπ) για να ενδυναμώσουν το γραφειοκρατικό έλεγχο. Προφανώς θέλουν να εγκαταστήσουν και Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (ΑΠΕ) αλλά προσέχουν να μην αναφέρονται πουθενά σε ανεμογεννήτριες. Αντιθέτως όμως, με τα φωτοβολταϊκά είναι λιγότερο προσεκτικοί και τα αναφέρουν. Οι κινηματικές αντιστάσεις απέναντι στα φωτοβολταϊκά δεν είναι ακόμη επαρκώς ανεπτυγμένες.

Η Β. Εύβοια ήταν μία περιοχή που οικονομικά στηριζόταν στον εσωτερικό τουρισμό και στη γεωργία. Αυτόν τον χαρακτήρα προσπαθούν να διατηρήσουν και να τον ενδυναμώσουν ώστε να είναι περισσότερο προσοδοφόρος. Έτσι δημιουργείται ένα συνολικό πλάνο για την οργανωμένη οικονομική ανάπτυξη της περιοχής προς αυτή την κατεύθυνση. Το δάσος, εκτός του ότι αποτελούσε έναν άμεσο οικονομικό πόρο για την περιοχή, ήταν κι ένας βασικός πόλος έλξης τουριστών, γι αυτό κι επιλέγεται να διατηρηθεί. Η διατήρηση ωστόσο του δάσους συνοδεύεται και από αναπτυξιακά πλάνα για «πράσινη» ενέργεια, όπως φωτοβολταϊκά και γεωθερμία. Τα φωτοβολταϊκά είναι εξαιρετικά καταστροφικά για το περιβάλλον, καθώς αποψιλώνονται τεράστιες εκτάσεις, ενώ είναι και απίστευτα άσχημα. Η αισθητική του τοπίου υποβαθμίζεται κατακόρυφα. Λόγω της έντονης λαϊκής δυσaréσκειας απέναντι στις ανεμογεννήτριες επιδιώκουν να μην τις αναφέρουν πουθενά, ωστόσο είναι προφανές ότι αποτελούν έναν από τους πρώτους στόχους στην ατζέντα τους.

Χάρτης του «Προγράμματος Ανασυγκρότησης».

Όπως φαίνεται στο χάρτη που παρέθεσαν, ορίζονται τέσσερις σαφείς περιοχές που αναπαρίστανται με διαφορετικά χρώματα: Πρωτογενής τομέας, Δευτερογενής, Τριτογενής και το δάσος. Η ζώνωση αυτή δεν προκαλεί έκπληξη καθώς αυτός ήταν ο τρόπος που μέχρι τώρα λειτουργούσε η οικονομία της περιοχής ούτως ή άλλως. Αλλαγές θα υπάρξουν στις χρήσεις γης όπως στα πολεοδομικά σχέδια των πόλεων καθώς και αποχαρακτηρισμοί αγροτικών και προστατευόμενων περιοχών ώστε να διευκολυνθεί η δόμηση.

Οι προστατευόμενες περιοχές είναι μόλις τρεις και καταλαμβάνουν μία μικρή έκταση σε σύγκρισή με τη συνολική των δήμων. Συγκεκριμένα είναι:

- 1) Το καταφύγιο άγριας ζωής στο Δαφνώντα, το οποίο έχει όρη με ψηλές κορυφές και υψηλό αιολικό δυναμικό αποτελώντας σίγουρα ένα φιλέτο για τις εταιρίες ανεμογεννητριών. Το 2019 μάλιστα του είχαν ξαναβάλει φωτιά και είχαν καεί 10.000 στρέμματα πολύτιμου δάσους που αποτελούσε καταφύγιο για σπάνια είδη πανίδας. Στην πυρκαγιά του 2021 ένα μέρος του και πάλι κάηκε.

- 2) Τα βουνά Πυξαρίας, Γερακοβούνι και Μπαρδάκος για τα οποία είχε δοθεί άδεια εγκατάστασης ανεμογεννητριών από την ΡΑΕ τον Ιούλιο του 2021 και μπλοκαρίστηκε από τους δήμους.
- 3) Το Μικρό και το Μεγάλο Λιβάρι στις περιοχές του Τσωκαίτη και των Κανατάδικων τα οποία δέχονται εδώ και χρόνια οικιστικές πιέσεις από το ντόπιο κεφάλαιο και πλέον έχουν γεμίσει αυθαίρετα.

Χάρτης των Προστατευόμενων περιοχών

Αντί δηλαδή το κράτος και η δεξιά διακυβέρνηση να προστατεύσει τις ελάχιστες περιοχές που δεν καταστράφηκαν και είναι σημαντικές για την άγρια ζωή, προχωράει με την πρώτη ευκαιρία στην καταστροφή τους. Ο αποχαρακτηρισμός αυτών των περιορισμένων προστατευόμενων περιοχών δείχνει για άλλη μια φορά την βουλμία του κεφαλαίου να κατασπαράξει το φυσικό περιβάλλον, ακόμη κι αν αυτό που έχει μείνει δεν είναι παρά ελάχιστο.

Το κύριο κατασκευαστικό έργο που έχει ανακοινωθεί δημόσια είναι η κατασκευή ενός νέου δρόμου που θα συνδέει την Β. Εύβοια με τη Χαλκίδα. Η κατασκευή ενός καλύτερου δρόμου αποτελούσε ένα πολύχρονο αίτημα των υπηκόων όπως και η αναγκαιότητα ενός νοσοκομείου. Ο υπάρχων δρόμος για τη Χαλκίδα είναι εξαιρετικά κακός και πολύ επικίνδυνος. Έχει πολλές απότομες στροφές, βαθιές λακκούβες, σημεία κατολισθήσεων και σε ένα σημείο είναι τοιμεντένιος. Για να φτάσει κάποιος στη Χαλκίδα χρειάζεται σίγουρα ένα τρίωρο και τον χειμώνα ο δρόμος συχνά κλείνει από τα χιόνια. Αν ταυτοχρόνως έχει και κακοκαιρία με τα φεριμπότ να έχουν απαγορευτικό, τότε η περιοχή είναι πλήρως

αποκλεισμένη και δεν υπάρχει καμία πρόσβαση σε νοσοκομείο παρά μόνο στο Κέντρο Υγείας της Ιστιαίας. Επίσης ο δρόμος αποτελεί προϋπόθεση για την περαιτέρω οικονομική ανάπτυξη της περιοχής κάτι το οποίο λαχταρούν οι υπήκοοι μετά από τόσες πλύσεις εγκεφάλου που έχουν υποστεί από τα Μέσα Μαζικής Αποβλάκωσης καθώς δεν μπορούν να διακρίνουν πως η οικονομική ανάπτυξη δε συμβαδίζει με την βελτίωση της ποιότητας ζωής ή την κοινωνική δικαιοσύνη. Έτσι λοιπόν η κατασκευή του καινούριου δρόμου εκτός του ότι εντάσσεται σε ένα αναπτυξιακό τουριστικό πλάνο επιδιώκει και την εκτόνωση των αισθημάτων οργής.

Ακόμη το συγκεκριμένο έργο αποτελεί μία ενδιάμεση σχετικά φθινή λύση. Επί της ουσίας ενεργοποίησαν κάποιες προηγούμενες μελέτες που είχαν ήδη γίνει και οι οποίες είχαν μείνει στον πάγο για χρόνια. Από αυτές τις μελέτες, δεν επέλεξαν καν το πιο μεγαλεπήβολο σενάριο, διότι απαιτούσε τη διάνοιξη μεγάλων τούνελ και ήταν δαπανηρό. Στα μελλοντικά σχέδια για την οικονομική ανάπτυξη της περιοχής διατυπώνονται και ιδέες για την κατασκευή αεροδρομίου που θα αποτελέσει πύλη εισόδου για τουρίστες από το εξωτερικό και θα δώσει τη δυνατότητα ανάπτυξης μαζικού τουρισμού, αλλάζοντας πλήρως τον χαρακτήρα της περιοχής.

Η περιοχή που κήκε προβλέπεται να ξαναγίνει δάσος. Αυτό όμως δεν είναι αποτρεπτικό για την εγκατάσταση ΑΠΕ. Στις διαβουλεύσεις που έγιναν διάφοροι κρατικοί παρατρεχάμενοι εκφράζουν ανοιχτά την θέλησή τους για την εγκατάσταση ΑΠΕ, χωρίς ωστόσο να κάνουν πολύ συγκεκριμένες προτάσεις. Οι τελευταίες δύο κυβερνήσεις του ΣΥΡΙΖΑ και της ΝΔ έχουν τροποποιήσει το νομοθετικό πλαίσιο έτσι ώστε η εγκατάσταση των ΑΠΕ να είναι όσο το δυνατόν ευκολότερη ακόμη και σε αναδασωτές ή προστατευόμενες περιοχές. Όπως αναφέρεται στο συστημικό τύπο:

« ... Κάπως έτσι με τον Ν 4280/2014 επιτρέπεται και στις αναδασωτές εκτάσεις η χωροθέτηση και εγκατάσταση έργων ΑΠΕ «αφού δεν σνιστούν τα έργα αυτά μεταβολή της κατά προορισμό χρήσης των δασών»!

Πάντως το ΣτΕ το 2004 έκρινε ότι για να είναι συμβατή η εγκατάσταση Α/Γ σε δάση απαιτείται να προβλέπεται η δραστηριότητα αυτή σε χωροταξικό σχέδιο. Σε μεταβατικό στάδιο η εγκατάσταση αιολικού πάρκου ήταν επιτρεπτή μόνον αν είχε προηγηθεί σε επίπεδο περιφέρειας η συνολική μελέτη ώστε να συνεκτιμώνται οι ενεργειακές ανάγκες καθώς και οι επιπτώσεις από την εγκατάσταση των Α/Γ και να προσδιορίζεται η φέρουσα ικανότητα της περιοχής στον τομέα αυτόν... Το γεγονός ότι στη συνέχεια η περιβαλλοντική νομοθεσία και οι ελεγκτικοί μηχανισμοί κονιορτοποιήθηκαν οφείλεται σε σατανική σύμπτωση...»

- Κωνσταντίνα Ιωακειμίδου, ΕΦΣΥΝ 2022

Οι ΑΠΕ εξακολουθούν να υπάρχουν σαν κεντρική κρατική στόχευση αλλά η εγκατάστασή τους μετατίθεται για κάποια στιγμή στο μέλλον καθώς αναμένονται αντιδράσεις από τους κατοίκους. Το κράτος εξάλλου έχει την δυνατότητα να περιμένει, λίγα χρόνια αργότερα όταν η οργή θα έχει αρχίσει να ξεθυμάνει όλοι αυτοί που τώρα υπόσχονται ότι δεν θα εγκαταστήσουν ΑΠΕ θα ξεσκιστούν να υπογράψουν τις αδειοδοτήσεις και όταν χρειαστεί θα φέρουν και τα ΜΑΤ για να ξυλοφορτώσουν όσους κατοίκους αντιστέκονται.

Σε ό,τι αφορά τις αποζημιώσεις που δόθηκαν, δεν ήταν παρά ψίχουλα. Αντί να βοηθήσει εμπράκτως τους πληγέντες, το κράτος άνοιξε με περίσσιο θράσος και μια ηλεκτρονική πλατφόρμα για να κάνουμε δωρεές και να μαζέψει περισσότερα χρήματα. Στόχος των ελάχιστων αποζημιώσεων που δόθηκαν ήταν και πάλι η εκτόνωση της οργής. Παρά το ότι σπίτια και επαγγελματικοί χώροι καταστράφηκαν ολοσχερώς, οι κρατικοί υπάλληλοι σχεδόν εμμονικά προσπαθούσαν να υποτιμήσουν τις καταστροφές και ούτε κατέγραψαν τον πραγματικό αριθμό τους αλλά και ούτε σήμαναν αληθώς την πραγματική καταστροφή που είχε επέλθει. Εντέλει, τα λεφτά που δόθηκαν γι αυτές τις επίσημα καταγεγραμμένες και υποτιμημένες καταστροφές ήταν πολύ λιγότερα από τα πραγματικά κόστη. Αν το κράτος επιδίωκε την αποκατάσταση των πληγεισών περιοχών και των τοπικών κοινωνιών, θα τις είχε βοηθήσει να ορθοποδήσουν. Η πραγματική του όμως επιδίωξη είναι να τις οδηγήσει στην παρακμή έτσι ώστε, η αξία της γης να πέσει, οι κοινότητες να παρακμάσουν και παράλληλα να ελαχιστοποιηθούν οι κοινωνικές αντιστάσεις. Η βύθιση της κοινωνίας στην παρακμή θα δώσει την δυνατότητα στο ιδιωτικό κεφάλαιο να αγοράσει και να χρησιμοποιήσει ολόκληρες εκτάσεις με μηδενικό κόστος. Εκεί που υπήρχαν χωριά θα εμφανιστούν ξενοδοχεία κι αφού πρώτα ο τόπος ερημώσει, οι υπήκοοι θα ξαναέρθουν στην περιοχή για να δουλέψουν αλλά αυτή τη φορά δεν θα είναι αυτάρκεις όπως ήταν παλιά, θα είναι εργάτες που θα ζουν μέσα στην μιζέρια.

Η περιοχή παίρνει επομένως κατεύθυνση προς τον οικοτουρισμό, ένα βασικό όμως πρόβλημα για την εκπλήρωση των σχεδίων του κράτους είναι ότι το δάσος που είναι ο βασικός πόλος έλξης έχει ήδη καεί... Ένα άλλο από τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν σε θέμα marketing είναι η έλλειψη μυθολογικών και ιστορικών αφηγήσεων που να σχετίζονται με την περιοχή. Στην προσπάθεια επομένως ενίσχυσης της τουριστικής ανταγωνιστικότητας της περιοχής δίνεται έμφαση για αξιοποίηση μουσείων και χώρων πολιτισμικής κληρονομιάς όπως και η εμπορευματοποίηση των ελάχιστων περιοχών φυσικής ομορφιάς που έχουν απομείνει όπως είναι τα Λιχαδονήσια. Βέβαια, από την στρατηγική του marketing δεν απουσιάζει και ο θρησκευτικός τουρισμός όπου επιδιώκεται η ενίσχυση των

θηρησκευτικών αφηγήσεων και δοξασιών που σχετίζονται με την περιοχή όπως εικόνες, λείψανα, μοναστήρια, κλπ. Να είστε σίγουροι ότι τα χρόνια που έρχονται θα αρχίσουν να ξεπετάγονται ιστορίες από τη Β. Εύβοια για ένα σωρό θαύματα. Διότι τα θαύματα, φέρνουν θαυματουργά λεφτά.

Επομένως ας ανακεφαλαιώσουμε. Με βάση αυτά που γνωρίζουμε προς το παρόν για την εξέλιξη της πυρκαγιάς και τα πολιτικά γεγονότα που την ακολούθησαν:

1) Η πυρκαγιά μάλλον άρχισε με εμπρησμό χωρίς ωστόσο να αποκλείεται και το ενδεχόμενο ατυχήματος. Τις τελευταίες ημέρες της πυρκαγιάς έχουμε αποδείξεις ότι το πρόβιο μέτωπο υποβοηθούνταν από εμπρηστές για να προχωρήσει, ενώ για τις πρώτες ημέρες δεν έχουμε σαφή εικόνα για το τι συνέβαινε διότι οι υπήκοοι υπάκουαν στο κράτος και εκκένωναν τα χωριά. Οι εμπρηστές που έβαλαν τη φωτιά κι αυτοί που την προώθησαν μπορεί να είναι διαφορετικοί και να είχαν και διαφορετικά κίνητρα.

2) Οι εμπρησμοί των τελευταίων ημερών γίνονταν συντονισμένα, οι εμπρηστές είχαν εικόνα για το που βρισκόταν το μέτωπο και οι γραμμές άμυνας και προσπαθούσαν να τις παρακάμψουν. Σίγουρα είχαν εικόνα και για την εξέλιξη του καιρού όπως και για την κατανομή της βλάστησης. Ο αριθμός των εμπρησμών και ο τρόπος δράσης υποδεικνύει περισσότερα του ενός άτομα. Επομένως, οι εμπρησμοί αυτοί μάλλον προέρχονται από μία οργανωμένη ομάδα. Δεν αποκλείεται να έγιναν και σκόρπιοι, ανεξάρτητοι εμπρησμοί από διάφορους τρίτους για άλλους λόγους (π.χ: οικοπεδοφάγοι) ωστόσο ο αριθμός αυτών των εμπρησμών πρέπει να ήταν περιορισμένος. Τα σοκαριστικά γεγονότα των τελευταίων ημερών οδηγούσαν τα λαϊκά αισθήματα στην εκ διαμέτρου αντίθετη κατεύθυνση.

3) Τα ακριβή κίνητρα των εμπρηστών δεν τα γνωρίζουμε καθώς δεν κατάφεραν να συλλάβουν κανένα τους. Η μεγάλη πυρκαγιά στην Εύβοια συμπίπτει χρονικά με τις πυρκαγιές στην Αττική και τα δύο αυτά γεγονότα δεν πρέπει να εξετάζονται χωριστά καθώς είναι άρρηκτα συνδεδεμένα. Η συσπείρωση των πυροσβεστικών δυνάμεων στην Αττική είχε ως αποτέλεσμα να μεινούν εκτεθειμένες όλες οι άλλες περιοχές στην Ελλάδα. Τα κίνητρα των εμπρησμών στην Αττική ήταν ποικίλα και σίγουρα ένα εξ αυτών ήταν η πολιτική αποσταθεροποίηση καθώς είχαμε εμπρησμούς ακόμη και μέσα στο Πεδίο του Άρεως. Επίσης, η Εύβοια είναι μόνο λίγες ώρες απόσταση από την Αττική και εύκολα θα μπορούσαν να την προσεγγίσουν άτομα με τέτοιες προθέσεις.

4) Επομένως, το ενδεχόμενο ορισμένοι εκ των εμπρησμών να προήλθαν από τη δράση του οργανωμένου εγκλήματος ή ξένων πρακτόρων είναι δυο πιθανά σενάρια. Αφενός, η ανάγκη για παραγωγή περισσότερης ηλεκτρικής ενέργειας και τα υπερκέρδη που επιφέρει αποτελούν ένα ισχυρό κίνητρο για το τρίπτυχο κεφάλαιο-κράτος-παρακράτος ώστε να κατακάψουν τα δάση μας. Αφετέρου, βρισκόμασταν σε μία περίοδο γεωπολιτικής όξυνσης τόσο μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας λόγω της διεκδίκησης των «θαλάσσιων οικοπέδων» στην Ανατολική Μεσόγειο, όσο και μεταξύ Ανατολής και Δύσης.

Βλέποντας επομένως τόσο την εξέλιξη των γεγονότων κατά τη διάρκεια της πυρκαγιάς όσο και τις ενέργειες του κράτους ερχόμαστε στα δύο βασικά μας ερωτήματα:

«Ποιοι έβαζαν τις φωτιές;»

και

«Εμείς τι κάνουμε;»

Οι απαντήσεις δεν είναι εύκολες. Η δράση των εμπρηστών στη συγκεκριμένη πυρκαγιά είναι καταφανώς αποδεδειγμένη και μάλιστα με έναν τρόπο που υποδηλώνει υψηλό οργανωτικό επίπεδο. Τα κίνητρά τους ωστόσο παραμένουν ανεξιχνίαστα. Τα δάση της Β. Εύβοιας επιδιώχθηκαν πολύ ενεργά να καούν όμως για ποιόν λόγο; Επίσης, οι εμπρηστές θα μπορούσαν να προέρχονται από διαφορετικούς χώρους με διαφορετικά κίνητρα και η τελική καταστροφή να είναι το αποτέλεσμα συνδυασμού διαφορετικών παραγόντων. Σίγουρα πάντως, η περίπτωση που μπορεί να διερευνηθεί δυσκολότερα από εμάς, τον κόσμο της κοινωνικής βάσης και της εργατιάς, είναι η περίπτωση των ξένων μυστικών υπηρεσιών κι από αυτή θα ξεκινήσουμε.

Πράκτορες και παρακρατικοί

Όλες οι πληροφορίες που σχετίζονται με τη δράση ξένων πρακτόρων στην ελληνική επικράτεια αποτελούν επιτακτικά κρατικά μυστικά τα οποία σχεδόν ποτέ δε συζητιούνται στη δημόσια σφαίρα. Αν και οι φήμες για τη δράση τούρκων πρακτόρων που ευθύνονται για πολλές από τις πυρκαγιές στην Ελλάδα είναι ιδιαίτερα διαδεδομένες, στην πραγματικότητα ελάχιστα φορές υπήρξαν ισχυρές ενδείξεις ότι κάτι τέτοιο όντως συνέβαινε. Ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα που αξίζει να αναλυθεί αποτελούν τα διπλωματικά επεισόδια που συνέβησαν το 2011 μετά τις δηλώσεις του πρώην πρωθυπουργού της Τουρκίας Μεσούτ Γιλμάζ. Τα γεγονότα αυτά δεν σχετίζονται άμεσα με την πυρκαγιά στην Β. Εύβοια, μπορούν όμως να λειτουργήσουν διαφωτιστικά για το γενικότερο πολιτικό παρασκήνιο και τους διακρατικούς ανταγωνισμούς που σχετίζονται και με τις εμπρηστικές ενέργειες. Σε μία συνέντευξή του επομένως ο Μεσούτ Γιλμάζ ανέφερε:

«Όλοι οι πρωθυπουργοί, όταν τελειώνει η θητεία τους και έρχεται νέος πρωθυπουργός, τον ενημερώνουν σχετικά με το πού και πώς χρησιμοποιήθηκαν τα μυστικά κονδύλια. Και εγώ ενημέρωσα σχετικά το διάδοχό μου και οι προκάτοχοί μου έπραξαν το ίδιο. Οι Ερμπακάν, Ετσεβίτ και Ντεμιρέλ ενημέρωσαν τους διαδόχους τους για τα μυστικά κονδύλια. Μόνο η Τσιλέρ δεν μοιράστηκε τις πληροφορίες για τη διάθεση μυστικών κονδυλίων την περίοδο που ήταν πρωθυπουργός. Υπάρχει συγκεκριμένη αναφορά όπου, πέρα των μυστικών κονδυλίων, όλες οι πληροφορίες είναι διαθέσιμες. Και κρατικά μυστικά είναι τα σχετικά με την απόπειρα για πραξικόπημα στο Αζερμπαϊτζάν και τα αντίποινα στα δάση της Ελλάδας. Για θέματα όπως για τις δολοφονίες Κούρδων δεν υπάρχει κάτι σχετικό»

- Μεσούτ Γιλμάζ, εφημερίδα Μπιργκιούν 2011

Οι πυρκαγιές στις οποίες αναφερόταν ο Γιλμάζ ήταν αυτές που συνέβησαν στα νησιά του Ανατολικού Αιγαίου την περίοδο 1993-1996 και αποτελούσαν αντίποινα για την στάση της Ελλάδας στην υπόθεση του Οτζαλάν. Αυτή η μεγαλειώδης γκάφα του Γιλμάζ έφερε στο προσκήνιο της δημόσιας σφαίρας ένα μικρό ψήγμα της πραγματικότητας για μία πολύ συγκεκριμένη πολιτική συγκυρία και το ελληνικό κράτος αναγκάστηκε να δώσει μία απάντηση σε δημόσιο επίπεδο.

Συγκεκριμένα, ο κεντροαριστερός Λεωνίδας Βασιλικόπουλος που έχει υπάρξει αντιναύαρχος εν αποστρατεία του Πολεμικού Ναυτικού, επίτιμος αρχηγός του Γενικού Επιτελείου Ναυτικού (ΓΕΝ) και την περίοδο των πυρκαγιών ήταν διοικητής της Εθνικής Υπηρεσίας Πληροφοριών (ΕΥΠ), δήλωσε:

«Πράγματι την περίοδο 1993-1996 υπήρχαν ορισμένες πληροφορίες για εμπλοκή Τούρκων πρακτόρων ή άλλων ατόμων σε εκδήλωση πυρκαγιών αλλά μόνο σε νησιά του ανατολικού Αιγαίου. Είχαμε σχετικές πληροφορίες από πράκτορες μας σε τουρκικό έδαφος ενώ υπήρχαν

πολλές σχετικές ενδείξεις και από την διερεύνηση των πυρκαγιών. Είχαμε μάλιστα ειδοποιήσει σχετικά όλα τα συναρμόδια υπουργεία που ασχολούνται με τις δασικές πυρκαγιές. Όμως ποτέ δεν υπήρξαν απτές αποδείξεις»

- Λεωνίδας Βασιλικόπουλος 2011

Σύμφωνα με άρθρο της εφημερίδας «Το Βήμα» την περίοδο 1994-1995 φέρεται να υπήρχαν ενημερωτικά έγγραφα από τον πράκτορα της ΕΥΠ Σάββα Καλεντερίδη για πυρκαγιές σε ελληνικό έδαφος από τούρκους πράκτορες. Ο ίδιος αναφέρει ότι:

«... έδινα συνεχώς πληροφορίες για σχετική δράση όπλων Τούρκων στην Ελλάδα που εισέρχονταν στην χώρα μας έχοντας διαβατήρια αντίστοιχα αυτά κρατικών υπαλλήλων».

- Σάββας Καλεντερίδης

Μετά την διάσταση που πήρε το ζήτημα, ο Μεσοút Γιλμάζ επιχείρησε φυσικά να ανασκευάσει δίχως μεγάλη επιτυχία, ισχυριζόμενος ότι αυτό που εννοούσε ήταν ότι το ελληνικό κράτος είναι αυτό που πραγματοποιεί εμπρησμούς στο τουρκικό:

«Μιλώντας τηλεφωνικά στον Ενβέρ Αϊσεβέρ (ο δημοσιογράφος της Μπιργκιούν που δημοσίευσε τις επίμαχες δηλώσεις) απάντησα στην ερώτηση σε ποιες περιπτώσεις ισχύει το κρατικό απόρρητο λέγοντας ότι αυτό συνήθως σχετίζεται με θέματα εξωτερικής πολιτικής, όπως για παράδειγμα ότι δεν θα ήταν σωστό να δημοσιευτούν οι εκτιμήσεις πως οι πυρκαγιές τη δεκαετία του '90 στα παράλια μας στο Αιγαίο σχετίζονται με τις ελληνικές μυστικές υπηρεσίες, εάν δεν υπάρχουν αποδείξεις για τις πληροφορίες αυτές. Όπως καταλαβαίνετε η υπόθεση δεν αφορά τις δασικές πυρκαγιές στην Ελλάδα αλλά στην Τουρκία. Στο πλαίσιο αυτό δεν ετέθη ποτέ το θέμα των μυστικών κονδυλίων. Βασικά αυτό φαίνεται ξεκάθαρα εάν συγκρίνετε τον τίτλο με το κείμενο της είδησης»

- Μεσοút Γιλμάζ 2011

Όχι μόνο δεν έπεισε κανένα, αλλά ίσως και να τα έκανε χειρότερα, διότι έδωσε την εντύπωση ότι οι εμπρησμοί από τις μυστικές υπηρεσίες είναι ένα συχνό φαινόμενο κι από τις δύο πλευρές. Οι δηλώσεις αυτές του Μεσοút Γιλμάζ έρχονται να επιβεβαιώσουν γεγονότα τα οποία είχαν έρθει στην επιφάνεια και στο παρελθόν με το σκάνδαλο στο Σουσουρλούκ. Σύμφωνα με άρθρο της «Ζούγκλας»:

«Ο εμπρησμός ελληνικών δασών και η τοποθέτηση εκρηκτικών μηχανισμών στην Ελλάδα από Τούρκους πράκτορες έχει αποδειχθεί ήδη από το 1996, μετά από ομολογίες του Τούρκου βουλευτή Εντίπ Σεντάτ Μπλουτσάκ. Πρόκειται για έναν εκ των πρωταγωνιστών του σκανδάλου Σουσουρλούκ, που έφερε με παταγώδη τρόπο στο φως της δημοσιότητας την διαπλοκή παρακρατικών συμμοριών υπό υψηλή κάλυψη, με τον πολιτικό κόσμο, τις

μυστικές υπηρεσίες ΜΙΤ, τα ναρκωτικά και την αντιτρομοκρατία κατά των Κούρδων και αριστερών ομάδων.

Στην περιοχή Σουσουρλούκ, μία θωρακισμένη Μερσεντές, που έτρεχε με ιλιγγιώδη ταχύτητα, έπεσε πάνω σ' ένα φορτηγό. Στα συντρίμια βρέθηκαν εξοπλισμός υποκλοπών και μυστικών επιχειρήσεων, όπλα, ναρκωτικά, χρήματα και αποκαλυπτικά έγγραφα.

Το σκάνδαλο όμως ήταν η ασυνήθιστη παρέα που επέβαινε στο αυτοκίνητο. Νεκρός βρέθηκε ο Χουσεΐν Κοτσαντάγκ υποδιευθυντής Ασφαλείας στην Κωνσταντινούπολη και πρώην διευθυντής ειδικών επιχειρήσεων στις κουρδικές επαρχίες. Όπως και η ερωμένη του αεροσυνοδός Γκόντσα Ουρ. Ένας τρίτος νεκρός αποκαλύφθηκε ότι ήταν ο καταζητούμενος αρχιμαφιόζος, στέλεχος των Γκριζών Λόκων και εκτελεστής των μυστικών υπηρεσιών Αμντουλάχ Τσατλί, ο οποίος έφερε διπλωματικό διαβατήριο.

Η μεγαλύτερη έκπληξη όμως, ήταν ο τέταρτος επιβάτης της Μερσεντές, ο οποίος και επέζησε: επρόκειτο για τον Εντίπ Σεντάτ Μπουτσάκ, βουλευτή του τουρκικού Κοινοβουλίου, με το κόμμα του «Ορθού Δρόμου» αρχηγό μιας ισχυρής παρακρατικής ομάδας στις κουρδικές επαρχίες και σύμφωνα με καταγγελίες, υπεύθυνο για δεκάδες δολοφονίες. Σημειώνεται ότι η θωρακισμένη Μερσεντές συνοδευόταν και από υπηρεσιακό αυτοκίνητο της ασφάλειας, στο οποίο επέβαιναν τρεις αστυνομικοί.

Οι αποκαλύψεις που προέκυψαν από το ατύχημα στο Σουσουρλούκ προκάλεσαν μείζονα πολιτική κρίση, η οποία οδήγησε στην κατάρρευση της κυβέρνησης Τσιλέρ και στον τραυματισμό του κύρους των ενόπλων δυνάμεων και των μυστικών υπηρεσιών.

Σε τηλεοπτική συνέντευξή του ο βουλευτής του κόμματος του «Ορθού Δρόμου», Σεντάτ Μπούτζακο που επέζησε του ατυχήματος, ομολόγησε κομπάζοντας, ότι ένα από τα «πεπραγμένα» του νεκρού αρχιμαφιόζου Αμντουλάχ Τσατλί ήταν και ο εμπρησμός δασών σε ελληνικά νησιά. Την επόμενη μέρα η εθνικιστική εφημερίδα «Γενί Σαφάκ» κυκλοφόρησε με τίτλο «Εμείς κάψαμε τη Ρόδο», αλλά τα αντίτυπα αυτής της εφημερίδας κήκαν σε περίεργη πυρκαγιά που έπληξε την εφημερίδα την ίδια μέρα.

Ενδεικτικό της σχέσης του αρχιμαφιόζου με την κυβέρνηση, είναι το γεγονός ότι ο καταζητούμενος για πολλές δολοφονίες Τσατλί κηδεύθηκε καλυμμένος με την τουρκική σημαία, ενώ στην κηδεία παρέστησαν ανώτατα στελέχη της ΜΙΤ και η ίδια η τότε αντιπρόεδρος της κυβέρνησης Τανσού Τσιλέρ, η οποία φέρεται να δήλωσε ότι: «Εμείς τιμούμε με σεβασμό αυτούς που πυροβολούν εν ονόματι του κράτους»!

Όπως μετέδωσε τότε το Αθηναϊκό Πρακτορείο Ειδήσεων, η αλαζονική ομολογία του ακροδεξιού βουλευτή προκάλεσε έντονες αντιδράσεις στην τουρκική κοινωνία. Οι εμπρησμοί δασών έχουν καταγγελθεί ως μια από τις εξειδικευμένες μεθόδους που χρησιμοποιούν οι τουρκικές ειδικές δυνάμεις, για την αντιμετώπιση των ανταρτών του ΡΚΚ και τον εξαναγκασμό των Κούρδων κατοίκων των νοτιοανατολικών επαρχιών να εγκαταλείψουν τα χωριά τους...»

- Πάνος Πικραμένος, Ζούγκλα 2011

Τον αμέσως επόμενο χρόνο μετά το Σουσουρλουκ, το 1997, η διερεύνηση των εμπρησμών περνάει στην αρμοδιότητα του Πυροσβεστικού Σώματος και συγκεκριμένα στον Ανδριανό Γκουρμπάτση, Αντιστράτηγο-Υπαρχηγό του Πυροσβεστικού Σώματος ο οποίος εκπαιδεύτηκε στη διαχείριση πληροφοριών από το FBI, την Αγγλική Αστυνομία και την INTERPOL/EUROPOL. Το 2000 ο Ανδριανός Γκουρμπάτσης οργανώνει την Διεύθυνση Αντιμετώπισης Εγκλημάτων Εμπρησμού (Δ.Α.Ε.Ε.) στην οποία έχει ρόλο διευθυντή. Για τα συγκεκριμένα γεγονότα δηλώνει:

« ... καθίσταται τουλάχιστον σε επίπεδο έμμεσης απόδειξης, η πιθανότητα εμπλοκής, και με οποιονδήποτε τρόπο ανάμιξης των μυστικών υπηρεσιών της Τουρκίας στον εμπρησμό ελληνικών δασών, όχι μόνον την περίοδο (1995-1997) αλλά εκτιμώ και μετέπειτα ακόμη και τις μέρες μας. Βέβαια όλα αυτά, πλην της ομολογίας του κ. Μεσούτ Γιλμάζ και της προσωπικής μαρτυρίας μου ή ενδεχομένως και κάποιων άλλων αποδεικτικών στοιχείων, που ενδεχομένως δεν γνωρίζω, φθάνουν μέχρι το επίπεδο των απλών πραγματικών ενδείξεων, που μπορεί να οδηγήσουν μόνον σε έμμεση απόδειξη και όχι φυσικά σε άμεση απόδειξη και συνεπώς δικανική κρίση, αφού δεν υπάρχουν μέχρι σήμερα αποδεικτικά ικανά στοιχεία, που να ταυτοποιούν τη δράση ή την με οποιονδήποτε άλλο τρόπο εμπλοκή πρακτόρων των μυστικών υπηρεσιών της Τουρκίας στον εμπρησμό ελληνικών δασών, όπως τη χρησιμοποίηση παρακρατικών οργανώσεων, για παράδειγμα την εθνικιστικής οργάνωσης των “Γκριζών Λύκων”, ή μελών εγκληματικών οργανώσεων.»

- Ανδριανός Γκουρμπάτσης 2011

Αν και η πυρκαγιά στην Β. Εύβοια του 2021 δεν μπορεί να συσχετιστεί με τις πυρκαγιές στα νησιά του Ανατολικού Αιγαίου, αυτό που προκαλεί εντύπωση στην περίπτωση της Β. Εύβοιας είναι η ‘επαγγελματική’ δράση των εμπρηστών. Ένα χαρακτηριστικό που το συναντάμε σε εκπαιδευμένους πράκτορες ή σε μέλη του οργανωμένου εγκλήματος. Σύμφωνα με άρθρο του Ανδριανού Γκουρμπάτση για τους Τούρκους πράκτορες:

« ... ο πολύ μεγάλος αριθμός καμένης έκτασης στην Ελλάδα, υποδηλώνει άκρως ιδιαίτερο “επαγγελματισμό” των εμπρηστών, στην πλειονότητα των ανεξιχνίαστων μεγάλων και σοβαρών εμπρησμών δάσους με πρόθεση. Και αυτό αποδεικνύεται από τον τρόπο, τη διαδικασία, τις συνθήκες δράσης και το προφίλ των εμπρηστών που προκάλεσαν αυτούς. Ειδικότερα στις περισσότερες των μεγάλων σοβαρών ανεξιχνίαστων περιπτώσεων εμπρησμών δάσους στην Ελλάδα, είχαν εντοπισθεί πολλές διάσπαρτες εστίες και σκόπιμα σε δυσπρόσιτα σημεία. Οι επικρατούσες τότε ιδιαίτερα εννοϊκές για πρόκληση εμπρησμών κλιματολογικές και άλλες συνθήκες, όπως ο χρόνος δράσης, είχαν εννοήσει τις μεγάλες καταστροφές από τις πυρκαγιές. Εξάλλου ο τρόπος δράσης των εμπρηστών δηλαδή τα μέσα που χρησιμοποιήθηκαν για πυρπολισμό των δασών, όπως για παράδειγμα το είδος και η

τεχνολογία των εμπρηστικών μηχανισμών, που χρησιμοποιήθηκαν ή άλλων μέσων και τρόπων δράσης, έγινε με τέτοιο τρόπο, που δεν άφησαν ευκόλως αντιληπτά δια ορατού ή άλλου μέσου και συνεπώς εξιχνιάσιμα αποδεικτικά ερήματα (ίχνη-πειστήρια). Όλα τα ανωτέρω συνθέτουν το πλέον κατάλληλο και ιδανικό περιβάλλον για πυρπόληση δασών από ιδιαίτερα οργανωμένους εμπρηστές, οι οποίοι, αφενός μεν είχαν εξασφαλίσει μια άνετη και χωρίς να γίνει αντιληπτή διαφυγή-απομάκρυσή τους από τον τόπο του εγκλήματος, προκειμένου να εξασφαλίσουν ένα ισχυρό “άλλοθι” ... Τέτοιους εμπρησμούς, με αυτά τα ιδιαίτερα και ειδικά χαρακτηριστικά και στοιχεία, δεν είναι εύκολο να πραγματοποιηθούν από οποιονδήποτε δράστη εμπρησμού δάσους, έστω κι αν αυτός ήταν Τούρκος υπήκοος, αλλά μόνον από ειδικά και άρτια εκπαιδευμένα άτομα στη συγκεκριμένη εγκληματική δραστηριότητα, όπως είναι για παράδειγμα τα μέλη οργανωμένων εγκληματικών ομάδων, οι πράκτορες μυστικών υπηρεσιών μιας χώρας κ.α. Συγκεκριμένα οι πράκτορες μυστικών υπηρεσιών μιας χώρας, και εν προκειμένω, πόσο μάλλον της Τουρκίας, είναι ειδικά και άρτια εκπαιδευμένοι ή ικανοί, στο πλαίσιο του ανορθόδοξου πολέμου, στον οποίο μπορεί να ενταχθεί, ως μέσο δολιοφθοράς και ο εμπρησμός δάσους με πρόθεση, και που αποφασίζουν να διενεργήσουν δολιοφθορές σε εχθρική χώρα για αντιπερισπασμό και όχι μόνον, να δράσουν οι ίδιοι ή κατ’ εντολή τους, ειδικά προς τούτο εκπαιδευμένα άτομα, όπως ειδικές δυνάμεις κ.α. της χώρας τους, και να επιτύχουν με τον καλύτερο δυνατόν τρόπο τα ανωτέρω αποτελέσματα, αφού διακρίνονται για τον άρτιο επαγγελματισμό τους στον τομέα της δράσης και ενασχόλησής τους.»

Εδώ φυσικά οφείλουμε να κάνουμε μία σημείωση, ο ‘επαγγελματισμός’ των εμπρηστών μπορεί να συνδέει εμμέσως τις πυρκαγιές με πράκτορες ξένων κρατών αλλά αυτή η σύνδεση δεν αντιστοιχεί σε όλους τους καλά σχεδιασμένους εμπρησμούς που έχουν γίνει ανά τα χρόνια στην Ελλάδα. Αντίστοιχο επαγγελματισμό μπορεί να επιτύχει και το οργανωμένο έγκλημα. Είναι ίσως αδύνατο να πούμε με σιγουριά ποια ήταν τα κίνητρα των εμπρηστών στην μεγάλη πυρκαγιά της Εύβοιας το 2021 αφού δεν έχει συλληφθεί κανένας. Υπάρχει βέβαια πολύ υλικό, όπως ντοκουμέντα και μαρτυρίες, για τον τρόπο εξέλιξης της πυρκαγιάς στη Διεύθυνση Αντιμετώπισης Εγκλημάτων Εμπρησμού τα οποία δεν θα εμφανιστούν ποτέ στη δημόσια σφαίρα.

Πυρκαγιές, κεφάλαιο και κράτος

Οι πυρκαγιές ωστόσο στην Ελλάδα δεν αποτελούν ένα πρόβλημα με το οποίο αδυνατεί να αναμετρηθεί το κράτος. Αντιθέτως δεν θέλει να το κάνει. Επί δεκαετίες τα δάση μας καίγονται από συνεχείς εμπρησμούς και όλες οι κυβερνήσεις κάνουν ότι δεν καταλαβαίνουν. Οι δεξιοί φυσικά με το ξεσίπωτο θράσος που τους διακρίνει δεν ντρέπονται να προβάλλουν και πάλι γελοίες δικαιολογίες για να εξηγήσουν τις πολλαπλές εστίες των πυρκαγιών όπως ένα κουκουνάρι που έσκασε και πετάχτηκε μακριά (πέντε χιλιόμετρα για παράδειγμα), ή ένα πουλί που καιγόταν η ουρά του και μετέφερε την φωτιά αλλού... Κι ενώ κάτι τέτοιοι ηλίθιοι ισχυρισμοί λέγονται από δω κι από 'κει, τα αποτελέσματα της Διεύθυνσης Αντιμετώπισης Εγκλημάτων Εμπρησμού δεν φτάνουν ποτέ στο δημόσιο λόγο. Μας κοροϊδεύουν για άλλη μια φορά μπροστά στα μάτια μας. Σε καμία περίπτωση δεν ενδιαφέρονται για την επίλυση του προβλήματος και την προστασία των οικοσυστημάτων. Οι πυρκαγιές προσφέρουν πάμπολλες ευκαιρίες για εμπορική εκμετάλλευση των περιοχών κι έτσι καινούρια τοιμεντένια δάση από πολυκατοικίες, ξενοδοχεία, ορυχεία, ανεμογεννήτριες και φωτοβολταϊκά ξεφυτρώνουν πάνω στα παλιά καμένα. Η πυροσβεστική στην Ελλάδα έχει μία μικρή δύναμη κι έναν μερικώς λειτουργικό εξοπλισμό έτσι ώστε να μπορεί μονάχα να παρέμβει στις κατοικημένες περιοχές κι επομένως να παρεμποδίσει μεγάλες οικονομικές καταστροφές, αλλά είναι πλήρως ανεπαρκής για να αντιμετωπίσει τις πολλαπλές δασικές πυρκαγιές που παρατηρούμε όλες αυτές τις δεκαετίες. Και μάλλον θα παραμείνει έτσι γιατί το κεφάλαιο και το κράτος όποτε βλέπουν δασικές πυρκαγιές τρίβουν τα χέρια τους.

Ακόμη και στις περιπτώσεις που δεν έχουν έτοιμη μία μεγαλειήβολη επένδυση, όπως ίσως να είναι η περίπτωση της Β. Εύβοιας, οι πυρκαγιές μπορούν να λειτουργήσουν ενδυναμωτικά για το κρατικό μονοπώλιο της εξουσίας. Η αποδιάρθρωση της επαρχίας και του κοινοτικού τρόπου ζωής, η αστικοποίηση και η πληθυσμιακή αραίωση της περιφέρειας δίνουν τη δυνατότητα στους κεφαλαιοκράτες να συγκεντρώσουν στα χέρια τους μεγάλες εκτάσεις γης και να τις εκμεταλλευτούν κατά το δοκούν. Οι δε αντιστάσεις των κατοίκων εξασθενούν καθώς διαλύεται η κοινοτική διάθρωση της κοινωνίας, η οποία αποτελεί τη βάση για την έκφραση των αντιστάσεων στις αγροτικές περιοχές. Αντίστοιχη είναι η κατάσταση και στη Δυτική και Κεντρική Ευρώπη όπου ολόκληρες περιοχές στην επαρχία έχουν ερημώσει πλήρως, έχουν ήδη αγοραστεί από τους κεφαλαιοκράτες για ένα κομμάτι ψωμί και τώρα «αναπλάθονται», «αναγεννιούνται», «αξιοποιούνται», κλπ... Διαφημιστικά βίντεο έχουν εμφανιστεί στο διαδίκτυο όπου καλοντυμένοι καπιταλιστές, χαρούμενοι μεσίτες και χαμογελαστοί ηθοποιοί μας μιλάνε για το

«όμορφο όνειρο της επανακατοίκησης» των ερημωμένων περιοχών. Το Salto de Castro για παράδειγμα είναι ένα χωριό στη βορειοδυτική Ισπανία που τέθηκε ολόκληρο προς πώληση το Νοέμβριο του 2022 στην τιμή των 260.000 € όσο δηλαδή κοστίζει ένα διαμέρισμα ενός μόνο υπνοδωματίου στις καλές περιοχές της Μαδρίτης ή της Βαρκελώνης. Η περιοχή που βρίσκεται το Salto de Castro έχει χαρακτηριστεί ως η «αδειασμένη Ισπανία» και αποτελείται από αραιοκατοικημένες εκτάσεις με έντονες ελλείψεις σε υποδομές. Την ίδια στιγμή που η επαρχία ερημώνει, τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό κάνουν συνεχώς αχρειαστα έργα στις πόλεις σε μία κατεύθυνση εξευγενισμού τους όπως καλλωπισμούς, παρτέρια, σιντριβάνια κι άλλες μαλακίες με στόχο να αυξηθεί η αξία της γης σ' εκείνες τις περιοχές γιατί εκεί μένουν οι πλούσιοι, ενώ αναγκαία έργα ασφάλειας που δεν αυξάνουν την αξία της γης όπως αντιπλημμυρικά ή πυροπροστασίας γίνονται κακήν κακώς. Το νόημα είναι ότι θέλουν εμάς, τους φτωχούς ανθρώπους, να μας πετάξουν έξω από τη γη μας έτσι ώστε να ρίξουν την αξία της, να μας ωθήσουν στις πόλεις και να μας στοιβάξουν σε ενοικιαζόμενα διαμερίσματα-μπουντρούμια όπου θα δουλεύουμε σαν μηχανές για να πληρώσουμε τις τεχνητά διογκωμένες τιμές από τα νοίκια και τους λογαριασμούς. Τι έκαναν οι δήμοι και η περιφέρεια στη Β. Εύβοια μετά ακριβώς την πυρκαγιά; Πεζόδρομους και έργα ανάπλασης στην Ιστιαία και στην Αιδηψό! Ό,τι πιο ασύμβατο με τις επιτακτικές ανάγκες της κοινωνίας.

Η στάση του ελληνικού κράτους απέναντι στην πυροσβεστική φανερώνεται με τον πλέον χαρακτηριστικό τρόπο τη χρονιά που μας πέρασε με τη γνωστή θρασύτητα που αποτελεί γνώρισμα των δεξιών διακυβερνήσεων. Η ΝΔ δεν ενδιαφέρθηκε καθόλου να εξοπλίσει την πυροσβεστική ακόμη και μετά από την φονική πυρκαγιά στο Μάτι, την φονικότερη πυρκαγιά της ιστορίας του ελληνικού κράτους που στέρησε τη ζωή σε 103 ανθρώπους. Είναι μάλιστα η δεύτερη πιο φονική πυρκαγιά σε παγκόσμια κλίμακα μετά τις πυρκαγιές στην Αυστραλία το 2009 που είχαν σκοτώσει 173 άτομα. Τρία χρόνια μετά το Μάτι, ακολούθησε η τεράστια πυρκαγιά στη Β. Εύβοια που κατέκαψε 520.000 στρέμματα αποτελώντας τη μεγαλύτερη σε έκταση πυρκαγιά στη σύγχρονη ελληνική ιστορία. Ακόμη όμως και μετά από αυτά τα τόσο μεγάλα γεγονότα, το κράτος επέλεξε να μην ενισχύσει την πυροσβεστική ούτε στο ελάχιστο.

Καμία δαπάνη δεν έγινε για τον εκσυγχρονισμό του πυροσβεστικού εξοπλισμού ο οποίος είναι τουλάχιστον πενηνταετίας και σε αξιοθρήνητη κατάσταση. Καθόλη τη διάρκεια της πυρκαγιάς στη Β. Εύβοια, τα Canadair ήταν καθηλωμένα στο έδαφος λόγω βλαβών. Τα Canadair αποτελούν τα κύρια εναέρια μέσα στα οποία βασίζεται η πυροσβεστική για την αντιμετώπιση των δασικών πυρκαγιών και τα οποία πλέον θεωρούνται τόσο απαρχαιωμένα που

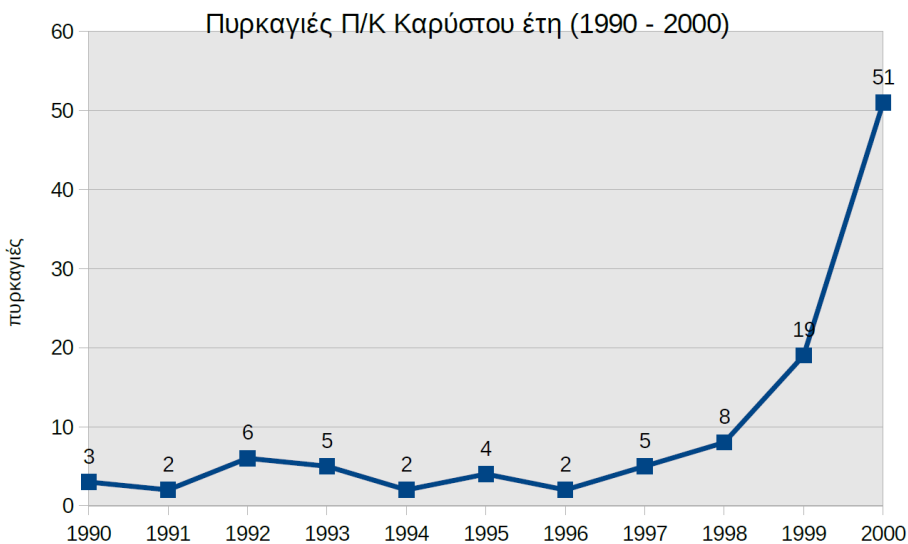
δυσκολεύονται να βρουν ανταλλακτικά γιατί έχουν αποσυρθεί από την αγορά. Κατά την διάρκεια του χειμώνα κι ενώ η ανάγκη για περισσότερους πυροσβέστες είχε γίνει τόσο επιτακτική, οι προσλήψεις ήταν μηδενικές με το πυροσβεστικό σώμα να έχει δύναμη 14.500 μόνιμων και 2.500 εποχιακών. Το Φεβρουάριο του 2022 οι πυροσβέστες ήρθαν αντιμέτωποι με την ωμή κρατική καταστολή όταν κατέβηκαν στους δρόμους για να διεκδικήσουν την ενίσχυση του πυροσβεστικού σώματος και την μονιμοποίησή τους. Αντίθετα όμως με την πυροσβεστική, η δεξιά κρατική διαχείριση της ΝΔ επέλεξε να μονιμοποιήσει 2.500 παπάδες φτάνοντας πλέον κοντά στις 11.000 και προφανώς έκανε και πολλές χιλιάδες προσλήψεις σε μία ποικιλία μπάτσων φτάνοντας συνολικά τις 55.000 ενώ πολλά εκατομμύρια δόθηκαν και για την περαιτέρω ενίσχυση του εξοπλισμού τους.

Το κεφάλαιο και το κράτος κερδίζουν πολλά από τα καμένα δάση αλλά σε καμία περίπτωση δεν θα μπορούσαν να κάνουν εμπρησμούς απροκάλυπτα. Γι αυτές τις βρώμικες δουλειές αναλαμβάνει ο αγαπημένος προστατευόμενος τους, το παρακράτος. Οι στενές σχέσεις του ελληνικού κεφαλαίου με την εγχώρια μαφία είναι παραπάνω από γνωστές. Το οργανωμένο έγκλημα έχει επίσης την κατάρτιση να φέρει σε πέρας ένα τέτοιο σχέδιο εμπρησμών σαν και της Β. Εύβοιας και μάλιστα η κατεύθυνση που έχει πάρει η οικονομική ανάπτυξη του ελληνικού κράτους καθιστά αυτό το σενάριο το πιθανότερο.

Η ενεργειακή ανεπάρκεια της ΕΕ και της Ελλάδας οδήγησε σταδιακά στην εγκατάσταση όλο και περισσότερων Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (ΑΠΕ) σε δάση, βουνά και προστατευόμενες περιοχές. Πλέον, μετά την Ρωσική εισβολή στην Ουκρανία το 2022, η ΕΕ έκανε στροφή στον ηλεκτρισμό έτσι ώστε να επιτύχει ενεργειακή αυτάρκεια με αποτέλεσμα την απελευθέρωση των αδειοδοτήσεων για εγκατάσταση ΑΠΕ. Η κοπή πολλών δέντρων και σε ορισμένες περιπτώσεις η αποψίλωση δασών αποτελούν αναγκαίες προϋποθέσεις για την εγκατάσταση ΑΠΕ. Συγκεκριμένα, για τις ανεμογεννήτριες απαιτείται αποψίλωση των κορυφών, διάνοιξη μεγάλων δρόμων πάνω στα βουνά καθώς και κοπή των δέντρων που είναι κατά μήκος αυτών έτσι ώστε να είναι εφικτή η μεταφορά τους διότι αποτελούν τεράστιες κατασκευές. Τα φωτοβολταϊκά είναι φυσικά πολύ χειρότερα καθώς απαιτούν την πλήρη αποψίλωση ολόκληρων περιοχών και τη συνεχή κοπή όλων των τύπων βλάστησης για να μη δημιουργείται σκίαση. Η θερμοκρασία στην περιοχή εγκατάστασης των φωτοβολταϊκών αυξάνεται και ολόκληρες πλαγιές βουνών μετατρέπονται σε ερήμους από γυαλί και μέταλλο. Το κάψιμο επομένως ολόκληρων περιοχών και η απομάκρυνση της καμένης φυτικής ύλης περιορίζει σημαντικά τα κόστη εγκατάστασης των ΑΠΕ. Ακόμη, η κοπή ζωντανών δέντρων και η καταστροφή υγιών δασών για την κατασκευή ΑΠΕ ή άλλων οικοδομημάτων

σχεδόν πάντα ξεσηκώνει τις αντιδράσεις περιβαλλοντικών οργανώσεων ή και των ντόπιων κατοίκων με αποτέλεσμα πολλές φορές οι εγκαταστάσεις να μην ολοκληρώνονται. Ωστόσο οι κινηματικές αντιδράσεις είναι περισσότερο περιορισμένες, όταν η εγκατάσταση πάει να γίνει σε ένα ήδη υποβαθμισμένο δάσος που για παράδειγμα κήκε πριν από μία πενταετία.

Και πάλι τα αποτελέσματα των μελετών της Διεύθυνσης Αντιμετώπισης Εγκλημάτων Εμπρησμού που έχουν έρθει στη δημόσια σφαίρα είναι ελάχιστα. Η μελέτη του Ανδριανού Γκουρμπάτση για τις ανεμογεννήτριες και τις πυρκαγιές στην περίπτωση της Καρυστίας στη Νότια Εύβοια ήρθε στο φως το Σεπτέμβριο του 2022 στον απόηχο της πυρκαγιάς στη Βόρεια Εύβοια και πάνω από 20 χρόνια μετά τις μελετώμενες πυρκαγιές οι οποίες αρχίζουν το 1999 και σύμφωνα με την μελέτη συνδέονται με την απελευθέρωση της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας, καθώς η δημόσια ΔΕΗ διατηρούσε το μονοπώλιο στον τομέα της ηλεκτρικής ενέργειας μέχρι το 2001. Χαρακτηριστικό είναι το γράφημα με την εκθετική αύξηση στον αριθμό πυρκαγιών εκείνης της περιόδου στην Κάρυστο.

Χαρακτηριστικό είναι επίσης και το γεγονός ότι η πλειονότητα των πυρκαγιών της Ν. Ευβοίας έμπαιναν στα δυτικά του νησιού όπου υπάρχει εύκολα προσβάσιμο δίκτυο ηλεκτρικής ενέργειας και όχι στα ανατολικά, παρά το ότι το αιολικό δυναμικό στα ανατολικά είναι υψηλότερο. Τώρα πια ο δήμος Καρύστου έχει υπερκορεστεί καθώς υπάρχουν 829 ανεμογεννήτριες που καλύπτουν το 29,8% της περιοχής ενώ στην κοινότητα Καφηρέως το ποσοστό κάλυψης είναι 160,3%. Η έρευνα καταλήγει συμπερασματικά ότι:

«Η σθεναρώς υποστηριζόμενη άποψη κάποιων –δυστοχώς μεταξύ αυτών επιστημόνων φορέων αλλά και πολιτικών– ότι δεν συνδέεται η πρόκληση πυρκαγιών με τις ανεμογεννήτριες (Α/Γ), αφού δεν υπάρχει κίνητρο εμπρησμού για την χωροθέτηση αιολικών εγκαταστάσεων εντός δασών, δασικών εκτάσεων ακόμη και σε αναδασωτές εκτάσεις, που μάλιστα, όπως κρίθηκε από την απόφαση ΣτΕΟΛ 2499/2012 μπορεί τα σχετικά έργα να αδειοδοτηθούν και πριν την αναδάσωση των επίμαχων εκτάσεων, επειδή για τις ενδιαφερόμενες εταιρείες νομίμως επιτρέπεται η δραστηριότητα αυτή, σύμφωνα με τους όρους και προϋποθέσεις των άρθρων 45 και 48 του Ν. 998/1979, ή ότι το πλαίσιο των αναδασώσεων δασών και δασικών εκτάσεων εξ αιτίας καταστροφής τους από πυρκαγιά είναι αυστηρότερο, είναι προφανώς αβάσιμη και δεν ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα, αφού δεν προκρίπτει αυτό από κανένα στοιχείο. Το κίνητρο του εμπρησμού δασών και δασικών εκτάσεων στην Καρυστία κατά την πρώτη δεκαετία του 2000 προφανώς συνίστατο στο κέρδος εταιρειών που δραστηριοποιούνταν –και δραστηριοποιούνται και σήμερα– στον τομέα των ΑΠΕ με τη χρήση αιολικής ενέργειας (δηλαδή την χωροθέτηση εγκατάστασης ΑΣΠΗΕ και γενικώς αιολικών πάρκων εντός αυτών). Ωστόσο όμως, μετά το έτος 2006 και κυρίως κατά τη διετία (2007–2008) παρατηρείται εντοπωσιακή επιτάχυνση της ανάπτυξης της αγοράς ΑΠΕ λόγω θεσμικών αναδιρθρώσεων με τον εκσυγχρονισμό του θεσμικού πλαισίου αδειοδότησης των ΑΠΕ (ριζική αναθεώρηση του αδειοδοτικού καθεστώτος με τον Ν. 3468/2006) η πρόκληση πυρκαγιών στις εκτάσεις αυτές εξυπηρετεί την αποφυγή χρονοβόρων διαδικασιών και προφανώς με υψηλότερο κόστος υλοποίηση των έργων και προϋποθέσεων Μελετών Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων για την αδειοδότησή των ΑΠΕ.»

- Ανδριανός Γκουρμπάτσος 2022

Ακόμη, να προστεθεί ότι με την εγκατάσταση ΑΠΕ όχι μόνο δεν αυξάνονται οι θέσεις εργασίας αλλά αντιθέτως μειώνονται. Για κάθε 4 θέσεις εργασίας για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από λιγνίτη αντιστοιχεί μόνο 1 θέση στις ΑΠΕ. Η ενεργειακή μετάβαση επομένως στις ΑΠΕ έρχεται μαζί με περισσότερη ανεργία καθώς πολλές θέσεις εργασίας στην Ελλάδα συνολικά θα χαθούν.

Και να μην ξεχνάμε όταν μιλάμε για τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις από τις εγκαταστάσεις ΑΠΕ οφείλουμε να αναφερόμαστε και στις διαδικασίες απεγκατάστασης. Οι ανεμογεννήτριες έχουν μια διάρκεια ζωής γύρω στα 25 έτη, μετά το πέρας αυτών οφείλουν να απομακρυνθούν από το φυσικό περιβάλλον κάτι το οποίο στην ελληνική πραγματικότητα δε γίνεται για να γλιτώσουν οι ιδιωτικές εταιρείες το κόστος. Μένουν επομένως να σκουριάσουν μετατρέποντας τα μοναδικά ορεινά τοπία και τα πολύτιμα οικοσυστήματά τους σε τεράστιους σκουριδοτόπους, τα νεκροταφεία ανεμογεννητριών.

Η κωμική νότα όμως σε όλη αυτή την περιβαλλοντική, κοινωνική και οικονομική τραγωδία έρχεται από την αντιπολίτευση. Μπροστά λοιπόν στην μεγαλύτερη καταστροφή που έχει δει η Β. Εύβοια, οι αντιπολιτευόμενοι διεκδικητές της εξουσίας και τα τοιράκια τους κάνουν ότι δε βλέπουν τις εκατοντάδες χιλιάδες στρέμματα καμένου δάσους και δίνουν ένα κρεσέντο μικροπολιτικής όπου κατηγορούν τους γαλάζιους δήμαρχους για εκατοντάδες ανοησίες όπως τις λακκούβες στους δρόμους, τα σκουπίδια και την έλλειψη θέσεων parking, δίχως να λένε πουθενά για την τρομερή ανεπάρκεια του δήμου και της κυβέρνησης να προστατέψει τον τόπο από την πυρκαγιά. Η συμπεριφορά αυτή οφείλεται στο ότι ακόμη και οι ίδιοι να ήταν στην εξουσία τα αποτελέσματα της πυρκαγιάς θα ήταν ακριβώς τα ίδια. Έτσι προσπαθούν να εκτονώσουν τη λαϊκή οργή που έχει συσσωρευτεί εναντίων των δημάρχων προς άλλες ατέλειες της διοίκησής τους. Η αδυναμία αντιμετώπισης της πυρκαγιάς έφερε στην επιφάνεια τις ανεπάρκειες όχι μόνο της κυβέρνησης και της τοπικής διοίκησης αλλά ολόκληρου του κράτους. Όποιος και να κυβερνούσε εκείνη την περίοδο, τα αποτελέσματα θα ήταν τα ίδια. Γι αυτό προσπαθούν να εκτονώσουν την οργή σε ασήμαντες λεπτομέρειες, διότι αν ο κόσμος στραφεί εναντίον των πραγματικών υπευθύνων δηλαδή της κρατικής μηχανής, τότε θα αρχίσει να αμφισβητείται και η δική τους εξουσία όταν θα αναλάβουν διοικητικό ρόλο.

Επιστρέφοντας επομένως στο κεντρικό μας ερώτημα *«Ποιοι έβαζαν τις φωτιές»* οφείλουμε να απαντήσουμε ότι ακόμη κι αν δεν ξέρουμε ποια ήταν με σαφήνεια τα κίνητρα των εμπρηστών, ξέρουμε προς ποια κατεύθυνση πρέπει να κινηθούμε για να προστατευτούμε από αυτούς. Το κεφάλαιο διαχρονικά έκαιγε τα δάση και το κράτος έκανε ότι δεν έβλεπε. Διαχρονικοί είναι και οι εμπρησμοί στα δάση για τη δημιουργία έντασης από οργανωμένους εγκληματίες, παραστρατιωτικούς ή ξένους πράκτορες και το κράτος και πάλι δεν είναι σε θέση να προστατέψει τους υπηκόους του. Το συμπέρασμα είναι ένα, αν θέλουμε να προστατευτούμε πρέπει να βασιστούμε στις δικές μας δυνάμεις και να μην περιμένουμε τίποτα από το κράτος και το κεφάλαιο. Το δίπτυχο κράτος-κεφάλαιο, όντας ο εκφραστής της κυριαρχίας, ήταν από πάντα ο πρωτεύων κοινωνικός και ταξικός μας εχθρός. Εμείς οι απλοί άνθρωποι οφείλουμε να αγωνιστούμε απέναντί τους για να προστατέψουμε τους τόπους μας, τα χωριά μας, τις οικογένειές μας, τον τρόπο ζωής μας και ακόμη και τους ίδιους μας τους εαυτούς.

Η κοινωνία και οι άνθρωποι

Η περιοχή της Β. Εύβοιας είναι μία φτωχική και κατά βάση αγροτική περιοχή. Παρά το ότι τα εδάφη είναι εύφορα, η αποδιάρθρωση της αγροτικής παραγωγής τα τελευταία χρόνια και η πλήρης έλλειψη συλλογικών αγώνων και συνεταιρισμών έχει οδηγήσει στην υποβάθμιση του πρωτογενούς τομέα. Ο εσωτερικός τουρισμός στον οποίο βασιζόταν έχει πληγεί βαθειά από την συνεχή φτωχοποίηση της τελευταίας δεκαετίας και η διетία του εγκλεισμού αποτέλεσε ένα ολοκληρωτικό χτύπημα. Εν συνεχεία, οι πυρκαγιές του Αυγούστου το 2021 ήρθαν να την αποτελειώσουν. Πριν την πυρκαγιά, η ανεργία στην Β. Εύβοια ήταν 25% υψηλότερη σε σχέση με τον μέσο όρο της χώρας, τώρα είναι ακόμη χειρότερα.

Τις τελευταίες δεκαετίες και ειδικά μετά την πυρκαγιά, ο κόσμος μεταναστεύει σωρηδόν για την εύρεση μίας αξιοπρεπούς εργασίας κι αυτό έχει σαν επακόλουθο μια οξεία δημογραφική κρίση. Μόλις την τελευταία δεκαετία 2011-2021 ο πληθυσμός μειώθηκε περισσότερο από 15% ακολουθώντας την κατακόρυφη πτωτική τάση που παρατηρείται σε όλη την ελληνική επαρχία. Τα άτομα που μεταναστεύουν είναι κυρίως νέες και νέοι που πηγαίνουν να φοιτήσουν δίχως φυσικά καμία διάθεση να επιστρέψουν και με αποτέλεσμα το μορφωτικό επίπεδο στην περιοχή να είναι αρκετά χαμηλό με μόλις 9,5% να είναι απόφοιτοι ΑΕΗ όταν ο μ.ο. της Ελλάδας είναι 16,7%.

Το κίνημα είναι επίσης ανύπαρκτο. Οι αγώνες που έχουν δοθεί δεν είναι παρά ελάχιστοι με αποτέλεσμα να μην υπάρχει κάποια κινηματική ιστορία. Οι απεργίες στο Μαντουδί τις δεκαετίες του '70 και '90 αποτέλεσαν σημαντικούς αγώνες που δυστυχώς δεν είχαν κάποια συνέχεια και δεν μπορούν εύκολα να συνδεθούν με το παρόν του τόπου. Το κατεξοχήν κινηματικό υποκείμενο στην Ελλάδα που είναι η εργατική νεολαία και οι φοιτητές αποτελούν μία κοινωνική ομάδα που απουσιάζει και ο πληθυσμός είναι γερασμένος δίχως διάθεση να αγωνιστεί, πόσο μάλλον σε κάποια κατεύθυνση που να υπερβαίνει τους βραχυπρόθεσμους και καθόλου ρομαντικούς στόχους του συνδικαλισμού. Οι επικρατούσες κοινωνικοπολιτικές αντιλήψεις κεντροβαρίζουν εξάλλου προς τη δεξιά. Ο συντηρητισμός, ο πατριωτισμός, η πατριαρχία και η βαθύτατη θρησκοληψία αποτελούν συστατικά στοιχεία της ιδεολογίας των ντόπιων υπηκόων. Όπως και σε πολλές άλλες περιοχές της επαρχίας που βρίσκονται αποκομμένες από τα αστικά κέντρα και τα κινηματικά υποκείμενα, οι μοναδικές ιδεολογικές επιρροές των ανθρώπων δεν είναι παρά η τηλεόραση, το χριστιανορθόδοξο ελληνικό σχολείο, η εκκλησία και η λαϊκή παράδοσή που αυτοτροφοδοτείται ανά τις γενεές.

Η δουλοπρεπής υπακοή και ο ραγιαδισμός είναι έντονα χαρακτηριστικά των ντόπιων, ιδιαίτερα των παλαιότερων γενεών, καθώς όλοι εμείς οι Ευβοιώτες των κατώτερων τάξεων δεν ήμασταν παρά δούλοι στα τσιφλίκια για εκατοντάδες χρόνια. Ακόμη και σήμερα προξενεί εντύπωση το γεγονός ότι, ενώ η περιοχή είναι ιδιαίτερα αραιοκατοικημένη, η γη είναι συγκεντρωμένη στα χέρια λίγων ατόμων, των απογόνων των τσιφλικάδων.

Η Εύβοια ήταν υπό οθωμανική κατοχή μέχρι και το 1833 οπότε και αποφασίστηκε να ενταχθεί στο ελληνικό κράτος. Ο τρόπος ένταξης ήταν μέσω της αγοράς των εκτάσεων της από Έλληνες και Δυτικούς κεφαλαιοκράτες, αυτοί ήταν μάλιστα και οι πρώτοι που εισήγαγαν την έννοια της 'ιδιοκτησίας της γης', μία κατεξοχήν δυτική αντίληψη. Η οθωμανική αυτοκρατορία ήταν μία θεοκρατία και η αντίληψη που επικρατούσε ήταν ότι η γη ανήκει στον Αλλάχ, εκπρόσωπος του οποίου ήταν ο σουλτάνος. Ο σουλτάνος όριζε διοικητές στις εκάστοτε περιοχές οι οποίοι είχαν ως μία από τις αρμοδιότητές τους και τη διαχείριση της γης. Η επιδίωξη του ελληνικού και δυτικού κεφαλαίου να αποκτήσει την Εύβοια στην ουσία αναβάθμιζε τον ρόλο των Οθωμανών διοικητών σε 'ιδιοκτήτες' οι οποίοι μέχρι τότε με βάση το οθωμανικό δίκαιο ήταν μονάχα διαχειριστές της γης και τους ωθούσε να πουλήσουν άμεσα τις 'ιδιοκτησίες' τους των οποίων δεν γνώριζαν καν την αξία. Έτσι, τα παλιά αφεντικά έφυγαν και στη θέση τους ήρθαν καινούρια αφεντικά, το ίδιο σκληρά. Οι φτωχοί Ευβοιώτες που σήκωσαν στις πλάτες τους την επανάσταση δίχως δυστυχώς να έχουν ταξική συνείδηση και προσδοκώντας μια ελεύθερη ζωή, τελικά αφού αιματοκυλίστηκαν από την αγριότητα του Οθωμανού διοικητή Περκόφτσιαλη κατέληξαν να είναι και πάλι υπήκοοι σε ένα καθεστώς που ήταν εξίσου ανελεύθερο. Η «Απελευθέρωση» δεν ήρθε ποτέ, το Ελληνικό Κράτος είναι ο συνεχιστής των παλιών μας τυράννων. Συνεχίσαμε έκτοτε να είμαστε υπήκοοι σε διάφορα απεχθή καθεστώτα που με ωμή βία, ληστρική φορολογία και γραφειοκρατικά τεχνάσματα μας αναγκάζουν να δουλεύουμε ατελείωτες ώρες κλέβοντάς μας την ίδια μας τη ζωή. Οι Ευβοιώτισσες και οι Ευβοιώτες ήμασταν δούλοι για πολλές εκατοντάδες χρόνια και δυστυχώς αυτή η δουλοπρεπής και υποταγμένη νοοτροπία παραμένει μέχρι σήμερα. Οι ελευθεριακές ιδέες δεν έχουν φτάσει ακόμη στην Β. Εύβοια.

Η πυρκαγιά αποτέλεσε επομένως μία τομή για την ιστορία του τόπου. Η κρίση στην τοπική κοινωνία ήταν τόσο βαθιά που αναγκάστηκε να υπερβεί από μόνη της τους καθιερωμένους τρόπους οργάνωσης της για να μπορέσει να επιβιώσει. Το κράτος στο οποίο οι υπήκοοι ανέθεται τη διαχείριση των ζώων τους δεν αναλάμβανε τις ευθύνες του και δεν προσπαθούσε ούτε στο ελάχιστο να προστατεύσει την περιοχή, ειδικά τις πρώτες ημέρες της πυρκαγιάς. Η

προοβευτική δεν επιχειρούσε, τα εναέρια μέσα ήταν άφαντα και το μόνο που υπήρχε σε αφθονία ήταν ηλίθιες εντολές από το 112 για εκκενώσεις χωριών και για να βάζουμε βρεγμένες πετσέτες στις χαραμάδες. Η κοινωνία επομένως έφτασε σε αδιέξοδο. Ένα αδιέξοδο που άρχιζε από υλικούς όρους λόγω της ολοκληρωτικής ανεπάρκειας του κράτους να προστατεύσει τους υπηκόους του και έφτανε σε ένα επίπεδο κοινωνικό. Η μόνη διέξοδος για την επιβίωση ήταν η πλήρης απειθαρχία στις παράλογες κρατικές διαταγές και η χειραφέτηση του κοινωνικού συνόλου έτσι ώστε να καταφέρει από μόνο του να σωθεί. Έτσι λοιπόν, άνθρωποι οι οποίοι δεν είχαν ποτέ καμία απολύτως σχέση με τον αντιεξουσιαστικό χώρο άρχισαν να προσπαθούν να αυτοοργανωθούν.

Η αυτοοργάνωση των κατοίκων αν και ήταν πηγαία, ήταν εξαιρετικά άτεχνη και δίχως προφανώς έναν ιδεολογικό στόχο. Αναπαρήγαγε ιεραρχικά μοντέλα καθώς οι κάτοικοι ζητούσαν από μόνοι τους να τους συντονίσουν οι ήδη υπάρχοντες τοπικοί άρχοντες όπως οι πρόεδροι των χωριών και οι παπάδες. Η δε οργάνωση των πρακτικών ζητημάτων ήταν άθλια. Παρά το γεγονός ότι υπήρχαν πολλοί εθελοντές με διάθεση να αναμετρηθούν με τις φλόγες ο συντονισμός ήταν ανύπαρκτος. Ως επί το πλείστον, τα άτομα δρούσαν σε μοριακό επίπεδο ή σε επίπεδο παρέας, όσοι ήταν ντόπιοι αγρότες και είχαν αγροτικά μηχανήματα όπως τρακτέρ, αλυσοπρίονα, κλπ, έβγαιναν μόνοι τους στα χωράφια κι έκαναν του κεφαλιού τους. Όσοι δεν είχαν στην διάθεσή τους μηχανήματα δεν ήταν σε θέση να βοηθήσουν. Η ατομοκεντρική οπτική και η ιδιότητα που έχει επικρατήσει πλήρως στην ελληνική επαρχία εντέλει παρεμπόδιζε το κοινωνικό σύνολο από το να δράσει ενωμένα και συντονισμένα. Παρά το γεγονός ότι υπήρχαν αρκετά γεωργικά μηχανήματα που θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν, πολλά εξ αυτών έμειναν σταθμευμένα κι ορισμένα μάλιστα κήκαν.

Σε όλη την περιοχή βορειότερα της Χαλκίδας, μέχρι και πριν από αυτή την πυρκαγιά, δεν υπήρχε ούτε μία συνέλευση βάσης. Οι κάτοικοι όταν λόγω του κινδύνου έγινε επιτακτικό να οργανωθούν όχι μόνο δεν κατείχαν τα απαραίτητα εργαλεία για τον σχηματισμό συνελεύσεων κι άλλων αντίστοιχων ομαδοποιήσεων αλλά πολλές φορές δεν είχαν καν επαρκώς ανεπτυγμένες κοινωνικές συμπεριφορές ώστε να καταφέρουν να συνεννοηθούν έστω σε διαπροσωπικό επίπεδο. Η αποξένωση και η απομόνωση μέσα στα μικροαστικά κουτάκια μας παρέα με την τηλεόραση και το κινητό μας, εντέλει αποτελεί ένα από τα μεγαλύτερα εμπόδια για τη διεκδίκηση των συλλογικών προταγμάτων. Ενδιαφέρουσα λεπτομέρεια αποτελεί το ότι αυτό το οργανωτικό κενό σε ορισμένες περιπτώσεις το κάλυψαν ορισμένοι πολιτιστικοί σύλλογοι και σύλλογοι γυναικών, οι οποίοι μέχρι πρότινος έφτιαχναν γλυκά του κουταλιού. Λαμβάνοντας υπόψη ότι σε κάτι τέτοιους

συλλόγους δραστηριοποιούνται γυναίκες που στο χωριό κόβουν φλέβα από τη βαρεμάρα, η συνθήκη διαμορφώθηκε με τις γυναίκες να παίζουν κεντρικό οργανωτικό ρόλο για το συντονισμό των αντρών εθελοντών και την διάχυση της αλληλεγγύης παρακάμπτοντας πολλά πατριαρχικά εμπόδια.

Η διάδοση της αλληλεγγύης από την υπόλοιπη Ελλάδα αντιμετώπισε κι αυτή πολλά προβλήματα λόγω της μηδαμινής οργάνωσης σε επίπεδο βάσης. Οι αλληλέγγυοι αντιμετώπιζονταν με περίσσια καχυποψία από τους ντόπιους κάτι το οποίο ήταν το πλέον λογικό διότι υπήρχαν μαρτυρίες ότι κατά τη διάρκεια των πυρκαγιών άτομα που αυτοπαρουσιάζονταν ως αλληλέγγυοι πλησίαζαν κοντά στα μέτωπα κι έκαναν εμπρησμούς. Επίσης, οργανωμένες ομάδες αλληλέγγυων δεν ήταν εύκολο να επικοινωνήσουν με τον κόσμο της βάσης ώστε να οργανωθούν στο πλευρό του. Συχνά η μόνη μορφή οργάνωσης ήταν οι ήδη προϋπάρχουσες δομές, πρόεδροι χωριών, δημοτικοί σύμβουλοι και παπάδες, στους οποίους απευθύνονταν οι αλληλέγγυοι. Με αυτό τον τρόπο, ενίσχυαν στην πραγματικότητα τον κρατικό μηχανισμό την στιγμή που έδειχνε την μεγαλύτερη ανεπάρκειά του και κλονιζόταν στα μάτια της τοπικής κοινωνίας. Η αλληλεγγύη επιβάλλεται να είναι προσανατολισμένη σε κομμάτια που πολιτικά επιδιώκουμε να ενισχύσουμε κι όχι να καταλήγει να παίρνει την μορφή φιλανθρωπίας ή να ενισχύει τους εχθρούς μας όπως το κράτος και την εκκλησία. Ωστόσο, ακόμη κι αν η στόχευση της αλληλεγγύης δεν ήταν δυνατόν να είναι πολιτικά καθαρή, σίγουρα η ίδια η κίνηση είχε μεγάλη σημασία στα μάτια των ντόπιων, γιατί έκανε φανερό με χειροπιαστό τρόπο ποια κομμάτια της κοινωνίας στέκονται δίπλα τους. Οι αναρχικοί δεν έγιναν ο αποδιοπομπαίος τράγος και σ' αυτό συνέβαλε το γεγονός ότι έδειξαν εμπράκτως το ενδιαφέρον τους για την κατάσταση και υπήρξαν κάποια μεμονωμένα κείμενα αναρχικού λόγου στα οποία έπαιρναν σαφέστατα θέση στο πλευρό των κατοίκων.

Το μεγάλο επομένως πολιτικό πρόβλημα που αναδείχθηκε από μία αναρχική σκοπιά, είναι η παντελής έλλειψη προγενέστερου αναρχικού λόγου ο οποίος να εμπλουτίζει τη φαντασία των ανθρώπων. Οι κάτοικοι αυτοοργανώθηκαν εντελώς άτεχνα προσπαθώντας να επανεφεύρουν τον τροχό. Η συσπείρωσή τους δεν ενίσχυσε κάποιον άλλο πολιτικό αντίλογο αλλά ανατροφοδότησε την υπάρχουσα τοπική ιεραρχία και αναπαρήγαγε επί το πλείστον την κυρίαρχη ιδεολογία. Η μόνη μορφή αγώνα που σχηματίστηκε έπειτα ήταν ο συνδικαλισμός, επειδή μόνο τέτοιοι αγώνες προϋπήρχαν και είχαν ρίζες. Έτσι, αντί να επικρατήσουν αναρχικά προτάγματα περί αυτόνομων και αυτοοργανωμένων κοινοτήτων τα οποία είναι και πιο κοντινά στην εξέλιξη των γεγονότων, αυτά που επικράτησαν ήταν μόνο συνδικαλιστικά αιτήματα για

αποζημιώσεις. Οι Βορειοευβωϊώτες αναγκάστηκαν να πάρουν για λίγες ημέρες τις ζωές τους στα χέρια τους, χωρίς οι ίδιοι να το επιθυμούν και χωρίς να επιδιώκουν να ανατρέψουν το υπάρχον καθεστώς. Τελικά, αποδείχτηκε για άλλη μια φορά ότι για να είμαστε σε θέση να ανατρέψουμε τον παλιό κόσμο, πρέπει πρώτα να μπορέσουμε να φανταστούμε τον καινούριο.

Οι αναρχικοί πάντα δίνανε το χέρι σε όποιον οι δισεκτοί καιροί τον είχαν γονατίσει, όσο όμως κι αν προσπαθούσαμε δεν θα μπορούσαμε ποτέ να σηκώσουμε όλους αυτούς που έπεσαν. Δεν είμαστε εμείς οι καινούριοι σωτήρες που θα λύσουν θαυματουργά όλα τα προβλήματα, ούτε θέλουμε να γίνουμε τα νέα αφεντικά. Είναι η βούληση των ιδίων των ανθρώπων των κατώτερων τάξεων, των αγροτών και των εργατών, που θα τους δώσει τη δύναμη να ορθοποδήσουν, να αντισταθούν και να χειραφετηθούν.

Θέλουμε:

- Πλήρεις αποζημιώσεις για τους πληγέντες.
- Δουλειές για τους ανέργους.
- Φρένο στις ιδιωτικοποιήσεις και τους κεφαλαιοκράτες.
- Καμία αλλαγή στις χρήσεις γης. Να μην αποχαρακτηριστούν οι προστατευόμενες περιοχές.
- Να έρθουν στη δημοσιότητα τα αποτελέσματα των ερευνών για τους εμπρησμούς.

Και δεν μας αρκούν μόνο αυτά τα αιτήματα που θα έπρεπε να μην τα διεκδικούμε καν γιατί είναι αυτονόητα. Θέλουμε οι ζωές μας και οι τόποι μας να μας ανήκουν πραγματικά.

- Αυτοοργάνωση και Αυτοδιαχείριση παντού.
- Να γίνουν συνελεύσεις πολιτών σε κάθε χωριό.
- Δικτύωση και αλληλεγγύη με άλλα εγχειρήματα βάσης.
- Να φτιάξουμε φυτώρια και να αρχίσουμε μόνοι μας τις αναδασώσεις.
- Να ξεπεράσουμε το εμπόδιο της ιδιοκτησίας και να καλλιεργούμε τα χωράφια μας συλλογικά.
- Σεβασμός και προστασία του περιβάλλοντος και της άγριας ζωής. Δεν μπορούμε να υπάρξουμε χωρίς αυτά.

Και φυσικά:

- **Ούτε φωτοβολταϊκά, ούτε ανεμογεννήτριες, ούτε ξενοδοχεία στα βουνά, στις βραχονησίδες και στα δάση μας.**

Τα θέλουμε όλα, τα θέλουμε τώρα και τα θέλουμε για όλους.

Να μην κάτσουμε με σταυρωμένα χέρια!

Το κράτος και το κεφάλαιο μας επιτίθενται, έρχονται για τα βουνά μας, τα δάση μας, τα ποτάμια μας, τα χωράφια μας και για εμάς τις ίδιες και τους ίδιους. Θέλουν να κατασπαράξουν τον τόπο μας, να μας βυθίσουν στη μιζέρια και να μας αλυσοδέσουν με ατελείωτες ώρες άχαρης εργασίας.

«Εμείς τι κάνουμε;»

«... Ακόμη κι αν τα κίνητρα των εμπρησμών παραμένουν ανεξιχνίαστα, η δική μας απάντηση απέναντι σε αυτή την κρίση δόθηκε από τους ντόπιους. Η αυτοοργάνωση και η ανυπακοή ήταν τελικά που έσωσε ότι απέμεινε από τον τόπο κι αν τα αντανakλαστικά μας ήταν καλύτερα και δεν είχαμε επιτρέψει όλα αυτά τα χρόνια στο σύστημα να μας μετατρέψει σε άβουλα, δειλά όντα που απλά πράττουν ό,τι τους υπαγορεύεται τότε ίσως να είχαμε καταφέρει πολλά περισσότερα.

Συγχωριανές και συγχωριανοί, ελάτε να οργανωθούμε οριζόντια, χωρίς ιεραρχίες και αρχηγούς, δημάρχους, παπάδες, προέδρους, γενικούς γραμματείς ή άλλους φαρισαίους. Όλους αυτούς που κάθε μέρα ξέρουν να μας ξεζουμίζουν στους φόρους αλλά την ώρα της κρίσης είναι ανίκανοι να μας βοηθήσουν, αυτούς που μέσα από την εξουσία τους προσπαθούν να κρύψουν το ότι είναι ένα μάτσο μικρά, κομπλεξικά ανθρωπάκια. Να στηριχτούμε στους μόνους ανθρώπους που μπορούμε να βασιστούμε, αυτούς που στάθηκαν δίπλα μας και πάλεψαν τις φωτιές με αυταπάρνηση, τους ίδιους τους γείτονές μας. Ελάτε να ξαναπάρουμε τις ζωές μας στα χέρια μας και να ξαναχτίσουμε μόνοι μας ό,τι γκρέμισε η φωτιά, χωρίς να ζητήσουμε άδεια από κανένα. Να φτιάξουμε συνελεύσεις στα χωριά και στις γειτονιές για να μπορούμε από κοινού να διαχειριζόμαστε τον τόπο μας και να μπορούν οι φίλοι μας στην Ελλάδα να μας βοηθήσουν. Γιατί τώρα έτσι που είμαστε ανοργάνωτοι δεν υπάρχει κάποια δομή για να διοχετευτεί η αλληλεγγύη από την υπόλοιπη Ελλάδα, παρά το ότι υπάρχει πολλή διάθεση. Οι συνελεύσεις κατοίκων θα επιτρέψουν τη μεταξύ μας αλληλοβοήθεια παρακάμπτοντας τους μεσάζοντες, τις ΜΚΟ, κι όλους αυτούς που ανυπομονούν να πλιατσικολογήσουν. Και θα δείτε ότι τα καινούρια μας χωριά θα είναι πιο όμορφα από τα παλιά γιατί θα είναι όπως εμείς τα θέλουμε. Θα φυτέψουμε μόνοι μας τα δέντρα, θα χτίσουμε τα σπίτια μας και θα βοηθήσουμε τους πιο αδύναμους. Απ' τον καθένα σύμφωνα με τις δυνατότητές του, στον καθένα σύμφωνα με τις ανάγκες του.

Αυτοί είναι οι δικοί μας τόποι και οι δικές μας ζωές, δεν θα επιτρέψουμε τη διαχείρισή τους σε κανέναν ματαιόδοξο που σκαρφάλωσε στην καρέκλα της εξουσίας.

Ας γίνει αυτή η μαζική καταστροφή η ευκαιρία για ένα καινούριο ξεκίνημα. Τίποτα δεν μοιάζει περισσότερο με μια λευκή σελίδα από την μαύρη γη.»

- Αναρχικοί από την Εύβοια 17-08-2021

Ας πάψουμε επιτέλους να είμαστε υπήκοοι και να ζήσουμε έστω για μία στιγμή μέσα στον ιστορικό χρόνο ως άνθρωποι ελεύθεροι. Κάνουν ό,τι μπορούν για να μας πείσουν να μην προσπαθήσουμε να χτίσουμε μια καλύτερη κοινωνία. Χλευάζουν τις αναρχικές ιδέες, τις συκοφαντούν, περιγράφουν τους αναρχικούς σαν τέρατα, κι όταν αυτή η πρακτική των ψεμάτων σταματάει να έχει απήχηση αρχίζουν να μας περιγράφουν σαν ονειροπόλους που δεν έχουν καμία επαφή με την πραγματικότητα. «*Ωραίες οι ιδέες τους αλλά είναι ουτοπικές*» λένε. Κι όμως δεν είναι. Αρκούσε μία πυρκαγιά και τελικά η κοινωνία της Β. Εύβοιας άρχισε από μόνη της να αυτοοργανώνεται κι αυτή η κίνηση ήταν πολύ μεγάλης σημασίας. Το σύστημα μέσα στο οποίο ζούμε είναι τρωτό και μπορούμε να το γκρεμίσουμε αρκεί να το θελήσουμε, να οργανωθούμε και να αγωνιστούμε γι αυτό. Έπειτα, θα χτίσουμε τον Καινούριο Κόσμο. Η αυτοοργάνωση όχι μόνο δεν είναι μία «ουτοπία» αλλά αποτέλεσε την πιο ρεαλιστική μας λύση και την δικλείδα ασφαλείας μας. Ήταν ο τρόπος οργάνωσής μας όταν όλοι μας είχαν εγκαταλείψει. Πρέπει να πιστέψουμε στους συνανθρώπους μας και κρατώντας ο ένας το χέρι της άλλης να πορευτούμε στο δρόμο της ελευθερίας και της δικαιοσύνης, χωρίς αφεντικά οποιουδήποτε είδους.

Υπάρχει κι ένας άλλος κόσμος πιο λεύτερος κι ωραίος, ας τον διεκδικήσουμε.

Η Κοινωνική Επανάσταση μπορεί και πρέπει να γίνει!

Σαν έπεσε η βαλανιδιά
άλλοι κόψανε ένα κλαδί, το μπήξανε στο χώμα
καλώντας για προσκόνημα στο ίδιο δέντρο,
άλλοι θρημούσαν σ' ελεγεία
το χαμένο δάσος τη χαμένη τους ζωή,
άλλοι φτιάχνανε συλλογές από ξεραμένα φύλλα
τις δείχνανε στα πανηγύρια βγάζανε το φωμί τους,
άλλοι διαβεβαίωναν τη βλαπτικότητα των φυλλοβόλων
διαφωνώντας όμως στο είδος ή και στην ανάγκη αναδάσωσης,
άλλοι, μαζί κι εγώ, υποστήριζαν πως όσο υπάρχουν
γη και σπόροι υπάρχει δυνατότητα βαλανιδιάς.
Το πρόβλημα του νερού παραμένει ανοιχτό.

- Τίτος Πατρίκιος

*Η Επανάσταση αρχίζει από μέσα μας,
στηρίζεται στην κοινωνία
και αγκαλιάζει την οικουμένη.*

